Revistă
de etnografie și folclor
Fondată în 1927

Suflet oltenesc

4 -1998 - serie nouă

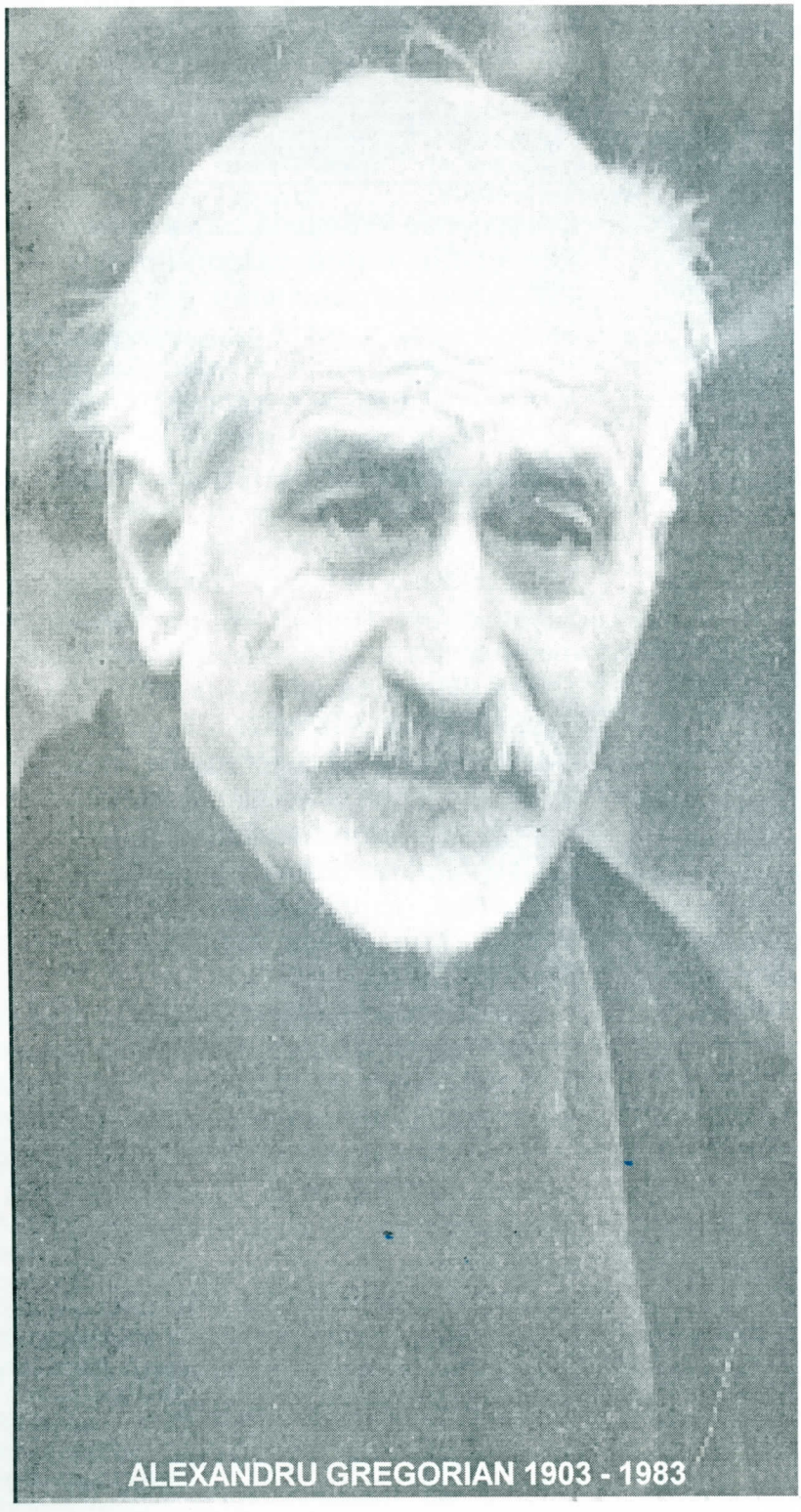

ALEXANDRU GREGORIAN 1903 - 1983

Texte inedite culese de preotul

ALEXANDRU GREGORIAN

"Corbea"*

*"Corbea**"

"Dobrica Bratului"

"Cântecul lui Mărin"

"Stanciu al Bratului"

"Corbu"

"Mărunțălu"

"1907 - ed.III"

"Meşterul Manole"

"Doine şi cântece"

"Izvoarele textelor culese" - Al. Gregorian

"Texte notate, culese 1920 - 1925"

"Proverbe,zicători, maxime" - Al. Gregorian

"Proverbe ...- Selecțiuni"

"Preotul ALEXANDRU GREGORIAN şi culegerile sale de folclor" - Nicolae Dumitru

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Preotul Alexandru Gregorian şi culegerile sale de folclor

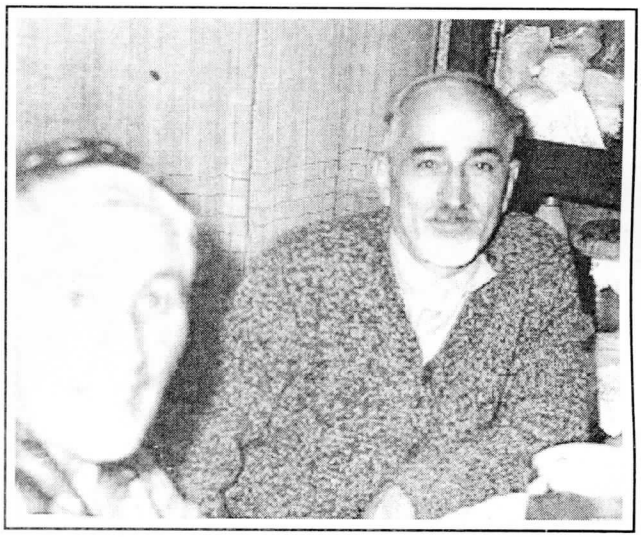

Spuneam într-un număr anterior al revistei "Suflet oltenesc" că am citit despre preotul Alexandru Gregorian, din Scaieştii Doljului, pentru prima dată, în lucrarea "Folclor din Oltenia şi Muntenia" - vol. I, unde sunt publicate "Cântece bătrâneşti din Oltenia de mijloc" culese de acesta începând cu anul 1920.

Având fericita ocazie de a cunoaşte pe unul din descendenţii preotului şi anume, pe fiul său, renumitul pictor Eustaţiu Gregorian, am avut şi posibilitatea ca prin bunăvoinţa acestuia să răsfoiesc un manuscris al preotului Alexandru Gregorian, care cuprinde culegeri folclorice de o inestimabilă valoare, adunate, împreună cu soţia sa, învăţătoarea Lucreţia - Lucia A. Gregorian, din zona în care au "păstorit" viaţa întreagă.

Ne luam atunci angajamentul să dedicăm un număr al revistei "Suflet oltenesc" activităţii de culegător a inimosului preot "de ţară", ceea ce am şi făcut dar, deoarece nu a fost posibil atunci să fie publicate toate culegerile din manuscris, continuăm acest număr cu publicarea în totalitate a materialului.

Pornind pe urmele acestui manuscris am descins în comuna Scaieşti, la casa părintelui Alexandru Gregorian unde am întâlnit-o pe cea care locuieşte acum, aici: fiica preotului, doamna Mihaela Vulcănescu şi care ne-a primit cu inima şi braţele deschise.

Casa - ca şi omul - primitoare! Butuci de viţă de vie şi pomi fructiferi îmbogăţesc peisajul şi te fac să uiţi de lume şi să te crezi în "Paradis".

Cum pătrunzi în casa preotului Alexandru Gregorian te întâmpină cărţile din bibliotecă, nemişcate, parcă aşteptând mâinile ce altădată le răsfoiau mereu, mai ales în serile târzii de iarnă, când, la lumina palidă a lămpii cu gaz, aşezat la biroul său din faţa bibliotecii, părintele selecta materiale strânse de la ţăranii de prin partea locului reuşind să întocmească ample culegeri de etnografie şi folclor (datini, obiceiuri, tradiţii, cântece, balade, strigături, descântece etc.). Şi tot aici, obiecte care i-au fost de folos când ţinea slujba în faţa altarului sau când se aşeza la masa de scris, îşi aşteptau parcă truditorul.

Aici aveam să aflu că preotul Alexandru Gregorian s-a născut la 23 iunie 1903, pe plaiuri vâlcene, la Bujoreni, ca fiu al Anei şi al lui Constantin Gregorian şi se trăgea dintr-o stirpe de slujitori bisericeşti. După căsătoria cu învăţătoarea Lucia - Lucreţia Murarеţu, din Urdari - Gorj, a primit, în 1925, Taina Sfintei Hirotonii pe seama parohiei din Scaieşti - Dolj.

Dar, dincolo de slujire, acest om este creator de operă, o operă la care a slujit o viaţă întreagă, alături de cea care i-a fost hărăzită de soartă drept preoteasă, învăţătoarea Lucia - Lucreţia. Nu există sat sau cătun din împrejurimi pe care acest împătimit al frumosului să nu le fi călcat cu talpa sa apostolică.

A adunat, a adunat şi a sperat!

Iată de ce venim acum şi împlinim aceste speranţe având în vedere valoarea inestimabilă a celor adunate.

Nicolae DUMITRU

Corbea *

Foaie verde meri creţăşti
Şi-acolo la Bucureşti
La cele căşi mari domneşti,
Palaturi împărăteşti
5. De să văd din Stoieneşti
Să tot stai să le priveşti.
Cele mese mari, întinse.
De boieri de-ăi mari cuprinse
Boierii oraşului,
10. Caimacamii târgului
Ca stâlpii pământului,
Tot ca şerpii câmpului.
Foaie verde lobodă.
Asară, la Ştefan - Vodă.
15. Mulţ' boieri s-au strâns de vorbă
Să vorbeau, să sfătuiau,
Şi de Corbea-m' pomeneau.
Că pe Corbea, cin-l-o prinde
Bune parale-o cuprinde.
20. Foaie verde-o micşunea.
Ştefan- Vodă, ce-m' zâcea?
-Ia-ascultaţ' boieri încoa,
Noi să-l prindem pe Corbea.
Foaie verde de-anghinare.
25. Să facem de-o vânătoare.
Dupe păsări gălbioare.
Până pe la prânzu-al mare.
Să ne dăm cu Corbea-n cale.
Foaie verde-o micşunea,
30. Ştefan-Vodă, ce-m' făcea?
Armata că şi-o luoa.
La vânătoare, pleca.
Frunzuliţă-a bobului,
Îm luoa calea muntelui,
35. Spre munţâi Catrinului,
Unde-i fagu Corbului.
Mergea, măre, ce mergea.
Pân' la Argeş mi-ajungea.
La Argeş, când ajungea,
40. Cu Corbea să întâlnea
Mâna pe Corbea-m' punea.
Îl lega şi-l fereca,
La palat că mi-l ducea,
Îl ducea şi-l judeca,
45. Pe viaţă, că-l condemna.
La Tîrşor îl trimetea.
Şi-n Tîrşor când îl băga,
D-alei, Corbea, ce-m' zâcea?
-Arde-te-ar focu, Tîrşor
50. De jos, pân-la căpriori,
Că zidu tău, e prea-nalt,
Deasupra are capac
Frică mi-e că nu măi scap!
Fă, Doamne, zâlele mici
55. Şi nopţile licurici
Să mă văd scăpat de-aici.
Din duşmani şi din calici.
Foiliţa fagilor,
În Joia, Joimarilor,
60. În Vinerea ouălor.
În Sâmbăta Paştilor,
Muma Corbii, ce-m' făcea?
Trei ouăşoare-m ruşea
Şi unu 'l-încondeia.
65. Ouşor încondeiat,
C-aşa-i e lui Corbea, drag.
Iar în ziua Paştilor,
În cântatu cocoşilor,
De noapte, că să scula,
70. De-o batistă, că-ş' luoa.
Ouşoarele lega,
Pe drum la vale pleca,
Spre temniţă să-ndrepta.
Mergea, mări, ce mergea,
75. Noo zâdari că-ntâlnea.
Din cale că mi-i oprea.
Şi la-ntrebat că mi-i luoa:
-Muică, zâdăraşilor,
Muică, saraolilor,
80. Muică, lucrătorilor,
Muică, pe unde-aţ' umblat,
Muică, pe unde-aţ' lucrat,
Muică, pe unde-aţ' zâdit.
De Corbea, n-aţ' auzit?
85. Iar un zâdar, ce-i zâcea?
- Ia ascultă babo-ncoa.
Babă slabă şi de treabă
Şi cu mintea, tot întreagă
Şi cu vorba de ispravă,
90. De Dumnezeu, tot uitată.
Ba, temniţa ce-am zâdit,
Pentru Corbea-am pregătit.
Muma Corbii mi-auzea
Şi pe plâns mi să punea.
95. Tot la vale, că-m' pleca.
La temniţă, mi-ajungea.
De-un ouşor, că-m' scotea,
Şi portarului i-l da.
-Na, la muica, Gheorghişor,
100. Na, la muica, ouşor,
Venii şi eu, la Tîrşor,
Să mi-l văd pe Corbişor.
De poartă, s-apropia,
Da la poartă, ce-m' vedea?
105. Lacăte, de cinci oca,
Zăvoarele, tot aşa.
Pe gaura cheii să uita.
Şi din gură-aşa grăia:
-Muică, muică, Corbişor,
110. Dragu muicăi puişor,
De eşti viu, să te aştept,
De eşti mort, să te jelesc,
La popi să te pomenesc.
Sărindare, să-ţ' plătesc.
115. Să te scoli, muică-n picioare.
Să te văd muică, la soare.
D-alei, Corbea-i răspundea:
-Ia ascultă, muică-ncoa.
Nu sânt mort, nu sânt nici viu,
120. Abia sufletu-m' ţiu.
De când aici am intrat,
Geană cu geană, n-am dat.
Ploşti cu vin, n-am mai gustat,
Pâine-n gură, n-am băgat.
125. Şerpii-ereau cât acele,
Acu' sânt cât grinzile.
Broaştele, cât nucile,
Acu' sânt cât ploştile
130. Şi-o a dracu de şerpoaică.
Şi cu una de broscoaică,
S-a vârât şi mi-a puiat,
În gura pozânarului,
Din stânga chimirului.
135. Furisâta de şerpoaică,
Cum să-ntinde, unde-ajunge,
Sângele din mine suge.
Şi puişorii şi-adapă
Rău la inimă mă sacă!
140. -Dragu muicăi, puişor,
Dragu muicăi, Corbişor,
Dintr-a ta copilărie,
Te ştiam în haiducie
Şi-acu eşti la grea urgie!
145. -Muică, măiculiţa mea,
Vai şi-amar de viaţa mea.
Din mica-mi copilărie.
Mă ştiai în haiducie.

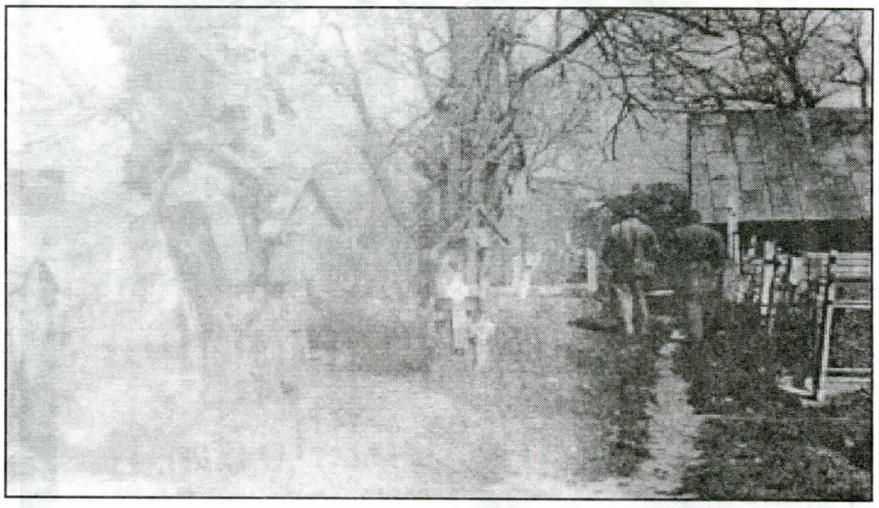

Şi-acum sânt la grea urgie.
150. Am intrat de mic copil
Şi-acuş' sânt moşneag bătrân.
Barba-m' bate braţele.
Mustaţa, urechile
Şi chica, călcâile.
155. O furisâtă de năpârcâ,
Mi-a puiat, muicâ, în cârcă.
Şi când să-ntinde,
Mă cuprinde.
Se zgârceşte,
160. Mă sfârşeşte.
Şi mă strânge ca-ntr-un cleşte.
Muică, de-ai făcut vreun bine,
Să-ţ' faci pomană, cu mine.
La Ştefan - Vodă să te duci,
165. Şi să-i cazi, muică-n genunchi,
Ca să-m' dea drumu de-aici.
Că drumu de mi l-o da,
Io mult bine i-oi făcea!.
Bine vorba n-o sfârşea.
170. Baba, din Tîrşor pleca.
La Ştefan - Vodă mergea.
Ştefan - Vodă, mi-o vedea
Şi la întrebat, mi-o luoa:
-Babă slabă şi de treabă.
175. Şi cu vorba de ispravă,
Iote babo, ce gândesc.
Pe Corbea-l căsătoresc!
Logodnică, i-am găsit,
Neam de lemn nestrunjuit.
180. Pe jupâneasa Carpina,
Adusă din Slatina.
Nici de bardă, bărduită.
Nici de teslă, tesluită.
Numai din topor cioplită.

185. La tulpină văruită
Şi puţântel ascuţâtă.
O să-i dau şi lăutari.
Numai păsări de-ale mari.
Cu papucii gălbiori.
190. De-ai să joci pân-o să mori.
La marginea crângului,
Unde-i drag voinicului.
Muma Corbii, ce-m' făcea?
Înapoi, că să ducea.
195. Şi lui Corbea că-i spunea:
-D-alei, muică, puişor.
Dragu muicăi, Corbişor,
Ştefan - Vodă s-a gândit,
Logodnică, ţ-a găsât.
200. Pe jupâneasa Carpina,
Adusă din Slatina.
Nici din bardă, bărduită.
Nici din teslă, tesluită.
Numai din topor cioplită.
205. La tulpină,văruită
Şi puţântel ascuţită,
Şi-o să-ţ' dea şi lăutari,
Număi păsări de-ale mari.
Cu papucii gălbiori.
210. De-ai să joci, pân-o să mori.
D-alei, Corbea, ce-m' spunea?
-Muică, măiculiţa mea.
Jupâneasa Carpina,
Adusă din Slatina.
215. Nu mi-e logodnica mea.
Ci i-e ţapa, pustiea.
Care-o să mă puie-n iea.
Iar felu de lăutari,
Număi păsări de-ale mari.
220. Cu papucii gălbiori.
De-ai să joci, pân-o să mori.
Álea nu-m' sânt cântători,
Ci-m' sânt, muică, corbişori.
Care-n pâlcuri să rotesc.
225. După stârvu-m' cloncănesc.
Muma Corbii, ce-m' făcea?
Înapoi că să-ntorcea,
La palat că îm' mergea.
Lu' Vodă, iar îi cerea,
230. Să-i dea drumu lu' Corbea.
Ştefan - Vodă-i răspundea:
-De nu-i place lu' Corbea.
De nu-i place Carpina,
Am să-i dau pe Cânepa.
235. Adusă din Cîmpina.
În pământ îm' e născută,
Din pământ îm e crescută.
Cu vârtejuri răsucită.
Muma Corbii, ce-m' făcea?
240. Înapoi că să ducea.
Şi lu' Corbea că-i spunea.
D-alei, Corbea, ce-m' făcea?
Mâna-n pozânar băga.
De-o cheiţă că-m' scotea.
245. Şi muică-sa că i-o da:
- Muică, muiculiţa mea.
Ia, na, tu, cheiţa asta.
Şi să mi-o ţâi muică, bine.
Cu ea să mă scapi pe mine.

250. Să mergi în târgu cu flori,
Să iei nooă saraoli
Şi cu nooă săpători.
Şi-acasă, să mi te duci
Şi de lucru să te-apuci.
255. Să sape jos, în gunoi,
În spatele grajdiului.
Şi să sape zi şi sară
Să-m' scoată pe Roşu-afară.
C-a scăpat pe taică-mieu,
260. Să scape şi capu mieu.
Muma Corbii, ce-m' făcea?
Nooă saraoli găsea
Şi cu nooă săpători
Acasă, că mi-i ducea.
265. La gunoi le arăta
De săpat că s-apuca.
Şi săpa, mâre, săpa,
Pân-ce grajdiul mi-l găsa.
Pe Roşu, că mi-l scotea.
270. Şi-i da grăunță cu poala.
Jeraticul cu tava.
Foaie verde, izmă creață,
Într-o joi de dimineață.
Cam pe rouă, cam pe ceață,
275. Cu murguleț de lață,
Muma Corbii, ce-m' făcea?
De palat s-apropia.
Ştefan - Vodă c-o vedea.
Înainte că-i ieşea
280. Şi la întrebat,mi-o luoa:
-la ascultă, babo-ncoa?
Nu ți-e murgu de vânzare?
Îț' dau bani, îț' dau parale,
Şi iapa mea-a albă-a mare.
285. În toată herghelia,tare.
- Să trăieşti, doamne - Ştefane,
Nu mi-e murgu, de vânzare.
Murgu, mi-e de dăruială,
Cui o da pe Corbea - afară.
290. Şi cum vorba şi-o sfârşea
Drept la temniță pleca.
Ştefan - Vodă, ce-m' făcea?
Gardienii că-ş' strângea
Dupe babă îm' pleca.
295. Pe babă, mâna punea
Dupe ce mi-o -nconjura.
Murgu din mână i-l luoa.
Soldații 'l-încăleca.
Dar pe toț' el mi-i trântea
300. Trânti unu,
Trânti doi.
Trânti nouăzeci şi doi.
Iaca, baba mi-i vedea
Şi din gură -aşa zícea:
305. -Ştefane, măria ta,
Ascultă la mine-ncoa.
Geaba-ț' omori slugile,
Că nu-i ştiu puterile.
Ia dă-i drumu lu' Corbea.
310. Pe el mi l-o cunoştea.
Să-l plimbe, din când în când,
Să-l facă niteluş blând.
Ştefan - Vodă ce-m' făcea?
De cal să apropia.
315. S-apropia-ncetinel,
Să-l încalece şi iel.
Şi-apoi verde merişor,
Mi-l auzi Corbişor.
Iar Corbea când auza,
320. În gura mare, striga:
-Ştefane, măria ta,
Stai puțân, nu-ncăleca.
O să-ț' răpună viața.
Ia dă-m' tu, hainele tele.
325. Să dedea Roşu cu ele.
Şi dă-m' tu, sabia ta,

Să să-nvețe el, cu iea.
Să-m' dai căciula, din cap,
C-aşa-i e lui Roşu, drag.
330. Ştefan - Vodă, ce-m' făcea?
Nooă bărbieri tomnea
Şi la Corbea îi ducea
Îl tundea şi mi-l rădea
Hainele că-ş' dezbrăca
325. Şi lu' Corbea i le da.
Iar Corbea că se-mbrăca.
Sabia că mi-o-ncingea.
Drept la Roşu că mergea.
De-o batistă că scotea.
340. Pe la ochi că mi-l ştergea.
Pe frunte că-l săruta.
În chingă bine-l strângea.
În scară să ridica.
Şi-n gura mare, striga:
345. - Ştefane, măria ta,
De ți-e frică de-oi scăpa.
Întăreşte-ț' gărzile.
Şi ferecă-ț' porțile.
Cu fiarele plugului.
350. Puterea pământului.
Pe Roşu 'l-ncăleca.
Şi prin lume, ocolea,
O dată, de doo ori,
Până la vreo zece ori.
355. Prin lume că să vâra.
Şi de maică-sa, că-m' da.
Drumu unui chiot da.
La maică-sa că-m' striga:
-Muică, măiculița mea,
360. Întinde-m' tu, nuiaua.
Maică-sa să i-o dea, vrea.
Şi în jos să apleca.
D-alei, Corbea, ce-m' făcea?
Mâna dreaptă că-ntindea
365. Şi de brâu c-o apuca.
Pe Roşu că mi-l trăgea.
Pinteni în coaste, când da.
Şapte ziduri el zbura.
Zâua bună, Corbea-şi loa:
370. -Măi rămâi, Vodă, sănătos.
La bună mână ț-am fost
Şi harnic tu nu mi-ai fost.
Ştefan - Vodă, ce-m' făcea?
Dupe Corbea îm' striga:
375. -Du-te Corbeo, sănătos
Avuşi de-a face cu-n prost.
La bună mână mi-ai fost,
Da' harnic eu nu ț-am fost!
Mergea Corbea, ce mergea,
380. Mergea şi se sfătuiea:
-Să-i fur lui Vodă, doamna,
S-o-nsura şi alta -o luoa.
Alta, măi mândră ca ea.
Să-i dărâm palatele?
385. El şi-o face altele!
Măi bine coconu-ăl mic,
Să mi-l judec eu, un pic.
Că de ăsta l-o durea,
Că altu, n-o măi făcea!
390. Vodă Ştefan, să scula
Față albă, îş' spăla.
Chica neagră-ş' cheptena.
La icoane să-nchina.
Drept la leagăn să ducea.
395. Pe cocon mi-l mângâia
Şi pe frunte-l săruta.
Nici trei zâle nu-m' trecea.
Şi Corbea s-apropia
400. În palat drept că intra.
La cocon el să ducea,
Din leagăn el mi-l zmulgea,
Şi căpşoru i-l tăia
Într-o țapă mi-l punea.
405. Trupu-n poartă, pironea!
Ştefan - Vodă să scula.
Fața albă că-ş' spăla
Chica neagră-ş cheptena
La icoane să-nchina.
410. Drept la leagăn să ducea
Pe cocon, nu-l măi găsea.
Palme peste ochi că-ş' da,
Păru din cap şi-l zmulgea
La fereastră să ducea.
415. La poartă când să uita,
Pe cocon el mi-l zărea
Toț' gardienii striga
Şi potera, tot aşea
Şi din gură-aşa zâcea:
420. -Ascultați, ostaşi, încoa,
Din toată armia mea
Şi potera tot aşea:
Cin- mi-o aduce pe Corbea,
Mare boier l-oi făcea.
425. Şi viața i-oi grația.
Iar doi hoț' de moldoveni,
De pe sus , din Botoşeni
Înainte că-i ieşea.
Şi din gură-aşa-i zicea:
430. -Ştefane, măria ta,

Noi pe Corbea ți l-om da,
De ne dai boieria.
Şi ne grațiezi viața.
Foiliță-a bobului
435. Noi ştim fagu Corbului
În munții Catrinului.
Ştefan - Vodă, ce-m' făcea?
Pe moldoveni 'i-narma
Dupe Corbea-i trimetea.
440. Moldovenii că-m' mergea.
Fagu Corbului găsea.
De fag mi s-apropia
Dupe-un păr s-alătura
Şi de-o frunză, că-m' rupea.
445. De buze-o apropia.
De trei ori că şuiera.
De-un zgomot că s-auza.
D-alei, Corbea, ce-m' făcea?
Auza şi îm' zâcea:
450. -Măre... conciu mâne-sa
Oare, ce mai fu ăsta
De îm' şuieră aşa
De-acas', de când a plecat,
Părinții mi l-au iertat.
455. Popa, l-a cuminecat?
Moldovenii, răspundea:
-Ascultă-ne, Corbeo, - ncoa.
Noi nu sântem oameni răi
Ci doar frățiori de-ai tăi.
460. Ştefan - Vodă ne-a murit.
Şi-a lăsat cu jurământ.
Să mergi să-i calci pe mormânt.
D-alei, Corbea, ce-m' făcea?
De moldoveni, asculta
465. Drept la palaturi pleca.
Ştefan - Vodă că-l vedea
Fiorii morții-l trecea.
Şi-n gura mare, striga:
- Du-te, Corbeo, sănătos,
470. La bună mână mi-ai fost.
Da' harnic, eu, nu ți-am fost!
Iară Corbea, ce-m' făcea?
Di la palat că-m' pleca.
La temniță să ducea
475. Pe Gheorghiță mi-l prindea:
-Ado, moldovenii-ncoa.
Pe scară mi-i arunca
480. Şi cu sabia-i tăia.
Pe Roşu se-ncăleca
Şi-apoi spre codru-m' pleca.
Cu frunza, că-m' şuiera,
Pe Roşu, mi-l mângâia
485. Şi din gură-aşa-i zâcea:
-Murgule, căluțu mieu,
Tu-m' ieşti frățioru mieu.
Hai în codru, să trăim
Să trăim să haiducim!

Acest frumos şi mult îndrăgit, în trecut, cântec haiducesc, l-am auzit în 1920, de la Nicolae Lăeţu, în 1926, de la Petre Proteşescu şi în 1935, de la Marin D. Munteanu şi Petre D. Ionescu.
Se remarcă şi cu acest cântec vechi, că toate variantele cunoscute, din care multe s-au publicat, nu toate sânt la fel. Dacă fondul - la majoritatea, e acelaşi, expunerea este cu totul diferită, potrivit- cred-şi imaginației celor ce l-au popularizat. Aşa, de exemplu, după cum şi cu alt prilej am arătat, "Corbea", cântat la Scaeşti, pe care o socotesc drept una din cele mai bune, nu este deloc asemănătoare cu acea culeasă de la Constantin Sucea** din Coțofenii din Dos, sat vecin cu noi. Pentru exemplificare, vom anexa această variantă:

Corbea**

Foaie verde meri domneşti
La cele căşi mari domneşti
Aseară la Ştefan - Vodă
S-au strâns boierii la vorbă
5. Dar vorba de cin' era?
Tot de Corbea haiducu.
Mi-a cucerit pământu.
Iar boierii că vorbea,

Cine pe Corbea prindea
10. Şi pe Corbea 'l-aducea,
I-o dărui moşia.
Moşia şi Țarigradu.
Iar pe Corbea că-l prindea.
Şi-nchisoare că-l băga.
15. La temniță mi-l băga.
La temniță betonată
Unde n-a fost niciodată.
Ia, să vezi ce să-ntâmpla:
Mama Corbii,
20. Din țara Moldovii,
În sâmbăta Paştilor,
În vinerea ouolor.
Două ouă că roşea.
Unu-l da portarului
25. Şi-altu-l păstra Corbelui.
La firidă se ducea,
Pe firidă că-l striga:
-Alei, mamă dumneata,
De-mi eşti viu să mi te ştiu.
30. De-mi eşti mort să te jelesc,
La popi să te pomenesc!
-Maică, măiculița mea,
Eu sânt viu ca să mă ştii.
Nu sânt mort să mă jeleşti.
35. Abi' sufletelu-l țiu!
Pe mine când m-a băgat
Erau broaştele ca nucile
Şi-acum sânt ca gâştele.
Dară maică, o şerpoaică,
40. Mi-a puiat, maică, în barbă,
Când să-ntinde
Mă cuprinde,
Se zgârceşte,
Mă sfârşeşte,
45. Pe mine mă prăpădeşte.
Du-te, mamă, să te duci,
La fântâna cu trei nuci,
La pădurea cea tăiată,
Unde-am mai scăpat odată.
50. Du-te, mamă şi să pui
Patruzeci de lucrători de zi,
Patruzeci de lucrători de noapte
Până pe Roşu l-o scoate.
Toți sapele le-o frângea.
55. Că Roşu şi-o fi băut balele
Şi-o fi mâncat zăbalele.
Când pe Roşu îl scotea,
Soarele că răsărea,
Şi la Vodă că pleca.
60. Cu car-pe drum se-ntâlnea,
Toți pe baba mi-o-ntreba:
-Alei, babo, dumneata,
De ți-e Roşu de vânzare,
De ți-e Roşu de schimbare.
65. Să-ți dau unu, să-ți dau doi,
Să-ți dau trei şi să-ți dau patru
Să-ți dau herghelia toată?
-Nu mi-e Roşu de schimbare.

Roşu mi-e de dăruială
70. Dăruit Măriei Sale,
Scot pe Corbea din-închisoare!
Zace Corbea la-nchisoare.
Foaie verde micşunea
Pe la poartă mi-ajungea,
75. Pe la Vodă să plimba,
Iară Vodă c-o vedea,
Şi din gură -aşa-i zicea:
-Mamă slabă,
Şi de treabă,
80. De ţi-e Roşu de vânzare,
Să-ţi dau galbeni şi parale.
De ţi-e Roşu de schimbare.
Să-ţi dau unu, să-ţi dau doi,
Să-ţi dau trei şi să-ţi dau patru,
85. Să-ţi dau herghelia toată?
Nu mi-e Roşu de vânzare,
Nu mi-e Roşu de schimbare,
Roşu mi-e de dăruială,
Dăruit Măriei Sale.
90. Scot pe Corbea di-nchisoare!
Zace Corbea la-nchisoare.
Ia, să vezi ce să-ntîmpla?
El pe Corbea că-l scotea,
Nouă bărbieri punea
95. Până pe Corbea-l rădea,
Toţi bricele le frângea.
Mai lăsa ce-i mai lăsa
Îi lăsa mustăţi involvori,
Cum stă bine la voinic.
100. Iară Vodă ce făcea?
Care pe Roşu-ncăleca
Popă nu le trebuia.
Iară Corbea că striga:
-Alei, Vodă dumneata,
105. Nu-ţi mai prăpădi oastea.
Ţi-o trebui undeva,
Şi dă-l pe Roşu încoa!
Şi Corbea-l încăleca
Şi mi-l plimba puţinel
110. Se mira lumea de el.
Mâna-n şold şi-o arunca
Şi prin lume să uita
Până pe mă-sa vedea.
Şi la Vodă că striga:
115. - Alei, Vodă dumneata,
Zăvoreşte-ţi porţile
Şi îţi pune străjile.
Că Roşu s-a-nfierbântat.
Să nu dau de vreun păcat!
120. Când pe Roşu-ncăleca
Şi cu pintenii că-i da.
Peste zăvoare sărea
El sărea şi să ducea
La pădurea cea tăiată
125. Unde-a mai scăpat odată.
El şedea şi se gândea,
Ce să-i mai fac eu lui Vodă .
Să-i iau copiii şi trăsura,
El îş' face alta-n loc,
130. Da să-i iau coconu,
Că i-ar săca sufletu.
Într-o sâmbătă sara,
Pui de lup că să făcea,
În grădină că-m' intra,
135. Şi coconu că i-l lua.
Iară Vodă ce făcea?

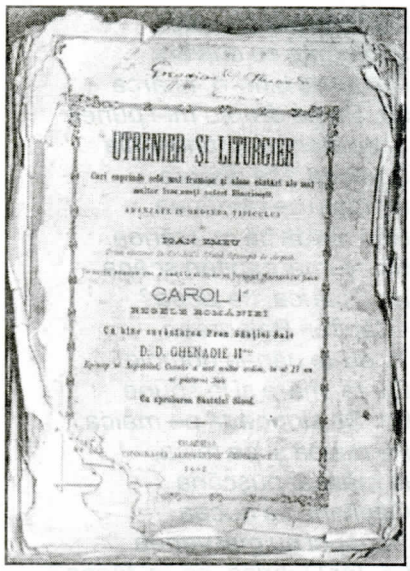

Omora slugile,
Şi chinuia doicile
Pân-aminte şi-aducea.
140. Asta mi-este di la Corbea.
Şi pleca şi se ducea
Şi cu Corbea se-ntâlnea.
Şi din gură aşea-i zicea:
- Alei, Corbeo, dumneata,
145. Haiduceşte Corbeo-n pace,
Niminea n-are ce-ţi face!
Dă-mi coconu, coconaşu
Că mi-a săcat sufletu!
Haiduceşte Corbeo-n pace
150. Nimeni n-are ce-ţi mai face!

**** Corbea, culeasă de la Constantin Sucea şi publicată în volumul "Cântec vechi din Oltenia", pag. 90-94.***

Am copiat această variantă, spre a dovedi că deşi sânt două sate vecine, totuşi cântecile sânt deosebite. Se remarcă însă faptul că această variantă este mai cunoscută de scaieştenii de azi, decât varianta cântată aşa de frumos de bătrânii satului nostru. De altfel, Sucea şi lăutarii din Coţofenii din Dos,au cântat-o de atâtea ori şi la petrecerile de aici.

Dobrica Bratului *

Foaie verde de trei flori,
Are Bratu, trei feciori
Şi mai are Bratu, are
Pe Dobrica, fată mare.
5. Cu cozile pe spinare
Împletite cu parale
'nconjurate cu pistoale.
Foaie verde-a bobului
La tulpina fagului,
10. La umbra stejarului
Stau feciorii Bratului,
Cu Manea-al Pescarului,
Cu Niţă-al Şamburului.
Ei bea şi chefuia,
15. De nimic nu le păsa.
Iar Dobrica, ce făcea?
Puţânel că adormea
Şi urât vis că-m' visa.
Ea în picioare sărea
20. Şi lui Stanciu aşa-i zicea:
- Alei, neică, Stanciule,
Neică, frăţiorule,
Neică, pistoalele tele,
Stau în cui, fără vergele.
25. Neică, flintişoara ta,
Şade -n cui, ca o vergea.
Că ieu, neică, mă culcai
Şi urât vis că visai.
Bine vorba nu sfârşa,
30. Potera-i înconjura
Căpitanu - aşa zicea:
- "Măi, Stanciule - al Bratului,
Vrei tu, măre să te predai,
De poteră să fii legat,
35. Or' vrei să mori împuşcat"?
- Căpitan, Balaurean,
Nu sânt muiere din sat
Să mă dau ţie legat
Sânt voinic, cu comănac,
40. Aţi vedea ce-o să vă fac.
Dar Dobrica, ce-i zicea?
- Taci, neică, nu zâce - aşa,
Că-ţi răpun câinii viaţa.
Ia ade-mi pe durda-ncoa
45. Să le-arăt eu, ce-oi putea.
Pe durda-n mână i-o da.

Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Dolj

Ea da prafu cu poala.
Şi gloanţe cu chivăra
Pe durda bine-o -ncărca.
50. *Ea pe dreptu mi-l punea*
Şi pe stângu-ngenunchia
Şaptesprece dobora
Iar restu ce rămânea,
Rău durda că mi-i rănea.
55. *Numai căpitan scăpa.*
Iar Dobrica, ce zicea?
- Căpitan Balaurean,
Tu du-te pân-la domnie.
Du-te, măre şi le spune
60. *Să sloboadă pe maica,*
Pe maica şi pe taica,
la mâncat puşcăria.
Căpitanu se ducea
Şi-napoi nu mai venea.
65. *Iar Dobrica, ce-m' făcea?*
Pe-un cal roib se-ncăleca,
La domnie se ducea.
Domnia când o vedea,
Un ou roşu-n par punea,
70. *Dobrica, oul ochea,*
Durda-n el mi-o slobozea
Oul praf că mi-l făcea
Iar pieptul mi-l dezvelea
Domnia, când mi-o vedea,
75. *Iertare că-i dăruia.*
Ea pe cal încăleca
La puşcărie pleca.
Un amnăraşi că-m' scotea
Şi foc puşcăriei da
80. *Uşile le deschidea,*
Pe-ai închişi îi libera
Şi pe taica-l desfereca,
Pistolu-n mână-i punea
Iar pe maica mi-o lua,
85. *Pe roibu ei mi-o suia.*
Şi acasă mi-o ducea.

Un cântec haiducesc foarte vechi, pe care mi l-a cântat foarte frumos Gheoghe Joaia, Marin D. Munteanu, Petre D Ionescu, etc. (azi decedaţi), prin anul 1920 Cunoscut şi în Coţofenii din Dos, tot în acel timp.

Am cercetat urma acestui cântec printre bătrânii de mult trecuţi în lumea umbrelor Ion Tomescu, Stan Stanciu, Sandu Giugă şi alţii, care îl cunoşteau. Am dorit să aflu de ce acest cântec este cunoscut numai în cele două sate şi dacă este vreo legătură între Dobrica şi Dobra, mama haiducilor Dobra şi Pătru şi, nu am putut căpata nici o lămurire care să dezvăluie, cât de cât această taină.

În prezent, acest cântec este cunoscut şi cântat foarte frumos de Carolina Ţucanovici de 26 de ani şi mama ei Ioana Ţucanovici de 48 ani, telefoniste P.T.T.R. Scaieşti, de la care le-m cules din nou, 20 decembrie 1969..

În afară de acest frumos cântec al Dobricăi, tot prin preajma anului 1920 precum şi în 1926, am cules de la vestitul clarinetist Costică Gaşpăr din Cornița, precum şi de la bătrânii din Scaişti, din acea vreme, Năstasie Lăeţu, lăutar cu faimă, Ion Tomescu şi Dincă Piţigoi, veterani de la 1877-1878, precum şi de la bătrânii Marin D. Munteanu şi Ioan C. Budici, cântecul tot aşa de frumos al celuilalt fecior al lui Bratu, Stanciu al Bratului, cântec pe care îl redau mai la vale, aşa cum l-am cules. Am cercetat în satele vecine precum şi în alte părţi, despre acest cântec, dar nimeni nu mi-a putut da o cât de mică lămurire.

Şi în satul nostru, este de mult uitat, din păcate! Poate că, în urma cercetărilor ce vom mai face, se va mai găsi cineva care să-l cunoască, aşa cum s-a întâmplat şi cu cântecul Dobricăi!

Cântecul lui Mărin*

Cât ai zice rug întins,
Cobora Mărin pe pisc
Cu calu vânăt închis.
Dar hodină unde-m' da?
5. Jos în vale, la ceşmea.
Apă calului că-i da
Şi pe burtă se punea
Şi ofta bietu, ofta,
Maică-sa că-l ajungea
10. Şi din gură-aşa-i zicea:
- Mărine, muică, Mărine,
Muicăle, e greu de tine.
Păza, muică, armata
Că ți-a sâmțât urma ta.
15. Bine vorba nu sfârşea
Armata-l înconjura
De bete mi-l descingea
Şi pe Mărin îl lega.
Mi-l bătea, mi-l schingiuia
20. Şi din gură-l întreba:
- Spune măi, Mărine, spune,
Ce rele-ai făcut pe lume?
- Rele fapte n-am făcut,
Da' duşmanii m-a pârât
25. Cap de revoltă m-au pus,
Pân-acuşi am stat ascuns!
- Dac-ai fost nevinovat,
La conac, ce mi-ai cătat,
Nebunii-ai întârâtat
30. De foc la pătule-au dat?
Muiculița ta, de câine,
Scoatem noi untul din tine!
...
Şi iar verde şi-o alună,
Mi-l plânge măicuța-a bună.
35. Mi-l plâng fetele din sat
Că mi-a fost frumos băiat,
Că acuşi zace-n şanț culcat,
De armată împuşcat.

**** Cântecul lui Mărin Mehedințu din Coțofenii din Dos, împuşcat în 1907, socotit cap de revoltă. Acest cântec este încă mult cunoscut şi în Scaieşti.***

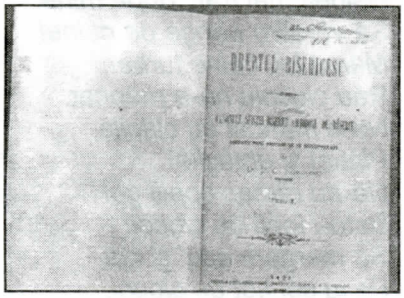

Stanciu al Bratului

Şi-am zis verde mărăcine
Ascultați încoa la mine.
Să vă cânt, măre-oi cânta
Din vremea cu potera
De un Stanciu-al Bratului,
Bratului, haiducului,
Care când a haiducit
Multe chimire-a golit
Mulți ciocoi a jegmănit.
Şi potere-a pustiit.
Ca să spui povestea toată,
Faceți plosca ceia roată,
Ca s-ajungă şi la mine,
S-o sug şi eu, mult şi bine.
Şi să cânt cum se cuvine...
Hai şi-acum noroc şi bine
Şi-ascultați boieri la mine! *
Frunzuliță a bobului
Pe culmița dealului
Dealului Vâlsanului
La umbrița fagului
Din mijlocul codrului
Stau ficiorii Bratului.
Cu alț' cinci din ceata lui:
Cu Manea-l Pescarului,
Cu Niță-al Şamburului,
Ion al Cimpuierului,
Stanciu al Bărbuiului
Şi Dumitru-al Ruiului.
Îm' beau, măre şi-m' mânca,
Îm' tot bea şi chefuia
De nimic nu le păsa .
Nici c-o veni potera!
Floricică viorea,
Cine măre, îm' venea,
Fuguța pe potecea,
Şi petrecerea strica?
Era sora lor mai mică,
Dobrița, fată voinică,
Înspre frații ei venea
Şi din gură le zicea :
- Alei, neică, Stanciule,
Neică, frățiorule,
Voi stați, neică la taclale,
Potera vine din vale.
Lăsați neica ploştile,
Că v-ajung poterile
Si vă curmă zilele.
Bine vorba nu sfârşa
Şi pe vâlcea îm' venea,
Tot suia şi înjura
Căpitan cu potera
Şi la Stanciu că-m' striga:
-Măi, Stanciule al Bratului,
Vrei, măre, să te predai,
De poteră să fii legat,
Or' vrei să mori împuşcat?
Dară Stanciu ce-i zicea?
- Căpitane, dumneata,
Ia-o-ncet cu potera.
Nu sânt muiere cu conci
Să zic că-n luptă nu poci.
Ci sânt cruce de voinic
Nu mi-e frică de nimic.
Cu noo poteri mă bat,
Nu mă las să fiu legat
Si nici să mor împuşcat.
Or' de sabie tăiat.
Că-acuş' de m-oi mânia,
Pune-oi mâna pe durda,
Pe durda, pe nebuna.
Pe care -o cunoşti tu, bine,
Că nu mă dă de rușine.
Stăi să bag eu praf în ea,
Să bag prafu cu mâna,
Alice, cu chivăra,
Fieru cu zbuzătura.
Şi mi-oi lua-o la obraz
Şi voi trage cu necaz,
Pe nici unu nu vă las!
Durda iute mi-şi-o lua,
Cu stânga mi-o apuca
Şi cu dreapta mi-o umplea,
Mi-o umplea, mi-o încărca.
Ăilalț' la fel făcea.
Toț' pe burtă se punea,
Durdele că-mi descărca
Si văile răsuna.
Şapte poteraşi pica,
Ăilalț' la fug-o lua.
Căpitanu, grec fricos,
La fugă, neruşinos,
La poteraşi le striga,
Din gură că le grăia:
- Fraților, ne-a venit hacu!
Lăsați pe Stanciu, la dracu!
Am auzit, n-am crezut,
Acuş' cu ochii-am văzut,
Vinele mi s-a muiat,
Picioarele m-au lăsat,
Mâinile mi s-au legat.
Să vă spui, ce să vă spui,
Cu dracu să nu te pui,
Dar-mi-te cu sluga lui,
C-ăsta-i omu dracului!
Poteraşii ce-m' făcea?
Sânețele şi-arunca,
Şi iepureşte fugea,

Care pe unde apuca,
Joc de fugă, nu-ş' bătea!
Iară Stanciu, ce-m' făcea?
Poteraşii că-i gonea,
Şi din fugă îi rărea!
La ai lui, le porâncea:
- Staţ' cu durdele-încărcate,
C-avem să facem dreptate.
Haideţi măi frat', după mine,
Să vărsăm sânge de câine!
Mama lui, câine turbat,
Rău ciocoiu ne-a mâncat.
Ne-a mâncat cu clăcile,
Plătim şi urzâcile!
Ne-au rămas copiii goi
Bată-l focu de ciocoi!
Să mergem acu' şi noi,
Pe la cel hoţ de ciocoi,
Să simtă pe pielea lui,
Cine-i Stanciu-al Bratului!
.....
Ş-acuş' boieri, dumneavoastră,
Uitai de ploscuţa noastră,
Cu cântecul m-am cam loat,
Guriţa iar s-a uscat!
Cu povestea Stanciului,
Atârnară-ţ' plosca-n cui!
Ia daţi-o jos, pe-ndelete,
S-o sugă moşu, cu sete,
Ca să-m' stimpăr inima,
Inima, pârdalnica!
.....

*** Cu această introducere, obişnuia să-şi înceapă cântecile, bătrânul Năstasie Lăeţu şi fiul său, Nicolae.**

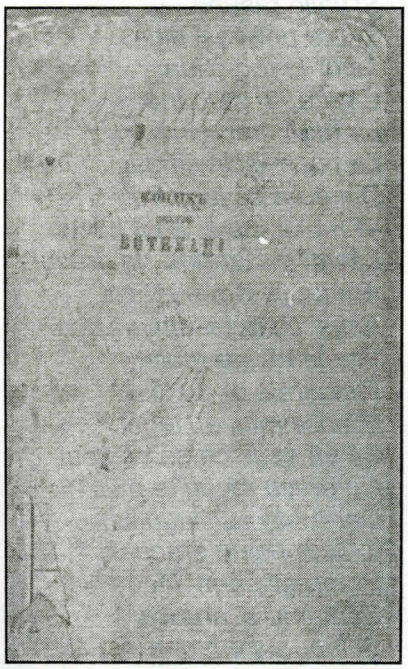

Corbu*

Din informaţiile culese de la bătrânii Ilie şi Mărin Munteanu, Ştefan Cătănoiu, Ion Chiriţă, Ion C. Budici, Ion Tomescu şi alţii, în anul 1925, dealul Corbului şi valea cu acelaşi nume, îşi trage numirea de la un haiduc numit Corbu, care îşi avea bordeiul acolo. Despre acest Corbu mi-au povestit lucruri frumoase: asuprit peste măsură de ciocoii greci, a luat calea codrului, ca şi fârtaţii lui - tovarăşi de suferinţe şi de haiducie - Dobre şi Pătru şi alţii, necunoscuţi încă. Despre isprăvile lor s-au dus până departe veştile şi mulţi asupritori au plătit cu viaţa răul pe care l-au făcut bieţilor obidiţi.

Unde auzeau că se face nedreptate ţăranului erau acolo şi vai de cei ce le cădeau în mână. De o cinste exemplară, ca şi orice haiduc, de altfel, erau mult iubiţi de poporul împilat, căci:

"...luau bani de la ciocoi,
Ca să-mbrace mulţii goi.
Jegmăneau pe cei bogaţi
Şi-ajutau pe-mpovăraţi..."

Din multele isprăvi ale lui Corbu, bătrânii mi-au povestit câteva pe care le mai ţineau şi ei minte, printre care şi lupta cu potera şi lovitura de la "hanul grecului" cunoscută de ei în formă de cântec. Acest cântec al lui Corbu, cântat aşa de frumos pe vremuri de către cei ce-l cunoşteau, s-a mai păstrat până prin 1930, de când a fost dat uitării, ca multe din cântecile bătrâneşti. Bătrânii spuneau că îl cântau cu multă fereală ca şi pe celelalte cântece bătrâneşti, ca: Dobre, Pătru, Dobrica Bratului, Stanciu Bratului, Corbea, Tunsu, şi altele, de frica boierilor care interziseseră aceste cântece. Totuşi mi le-au cântat cu drag şi le-am cules, păstrându-le ca pe o scumpă amintire.

Nu se cunoaşte sfârşitul acestui haiduc, dar se spune că fiul său, tot haiduc, a fost prins de poteraşi şi dus la domnie. Auzind de isprăvile lui, dar şi de binele făcut săracilor, Vodă Cuza l-a iertat, cu condiţia să intre în rândul ostaşilor săi. De atunci, nu s-a mai auzit nimic nici despre el.*

Cântecul lui Corbu, aşa cum l-am cules de la bătrânii mai sus citaţi, l-am verificat şi prin 1930-1935, cântat de Nicolae Lăeţu, Gheorghe Joia, Dinu Stan, Maria Ivan şi alţii, care ştiau să-l cânte la fel, bineînţeles cu unele modificări. Nu am făcut altceva, decât l-am cules, aşa cum l-am auzit de la toţi şi am păstrat forma cea mai veche şi mai demnă de crezare.

Se cânta recitativ, foarte frumos, cam pe aceeaşi melodie cu cântecul lui Iancu Jianu şi al lui Dobre.

** Deoarece se pusese mare preţ pe capul lui, l-au dus viu, sperând să încaseze suma. Când colo, Vodă Cuza, i-a dat iertare! Aşa povesteau, cu multă satisfacţie, bătrânii...*

Verde mărăcine,
Ascultaţ' la mine,
Cu ploştile pline.
Că am să vă cânt
5. *Cuvânt cu cuvânt,*
Cântu Corbului,
Al haiducului.
.....
Păi, verde - viorea
Cine îm' venea
10. *Din sus de vâlcea?*
Voinic tinerel,
Voinic ocheşel,
Cu mustaţa lungă
Gata să te-mpungă.
15. *Ochii lui, ca mura,*
Grea, căutătura.
Pe murgu-i călare
Cu durda-n spinare,
După el alţi cinci,
20. *Or' de cinci ori cinci,*
Pe-alese voinici.
Durdeţăle lor,
Spaima grecilor
Şi-a ciocoilor!
25. *Cu mustăţi în spangă*
Cu chica palangă,
Uşurei pe şei,
Mândrii voinicei!
Iată, măre, iată
30. *L-astă mândră ceată,*
Ceata Corbului,
A haiducului,
Spaima grecului
Şi-a ciocoiului.
35. *În faţă-i s-arată,*
O sprintenă fată,
O fată bărbată,
Faţă-mbujorată,
De tot spăriată.
40. *Pe Corbea mi-l vede,*
La iel să repede,
'n faţa calului,
Calu Corbului:
- Corbeo, Corbişor,
45. *Mergeţi fluierând,*

Din frunză cântând,
Vouă nici vă pasă,
Ce-aţi lăsat acasă!
Nu vedeţi, voinici,
50. *Că moartea-i pe-aici,*
Din jos vă pândeşte
Şi la voi rânjeşte?
Iote, pe cărare
Ce dă-n drumul mare,
55. *Culcaţi în tufiş,*
Prin cel lăstăriş,
Poteraşi ca frunza.
Ca frunza, ca iarba
Şi nu stau degeaba.
60. *Flinta-şi pregătesc*
Şi la voi gândesc
Cum să vă apuce,
Colo, la răscruce.
Veniţi dupe mine
65. *Să vă scap de câine,*
Calea să v-o-ndrept,
Pe drumeagu-ăl drept
Să vă scap de ei,
Dare-ar dracu-n ei,
70. *De câini, de mişei.*
Vorba nu sfârşea
O puşcă pocnea,
Fata că-m' cădea
Jos, pe potecea.
75. *Sărmana de ea!*
- Fire-aţi voi de câini,
De câini, de hapsâni,
Mult o să-m' plătiţi
Greu să-m' răsplătiţi
80. *Omorâţi o fată*
Şi nevinovată!
Dupe ei, voinici.
- Dupe ei, voinici,
Prin văi, pe colnici!
85. *Durdele pocniră,*
Poteraşi căzură.
Urlau poteraşii,
Strângându-şi brânaşii,
Corbea, la fârtaţi
90. *Striga din ficaţi:*
- Daţi, nu vă lăsaţi,
Daţi şi chiuiţi,
Să-i scoatem din minţi!
Poteraşi cădea
95. *Iarba să roşea,*
Că-i lovea din spete,
Alţi, ce dau cu sete.
Căci de prin ponoare,
Veneau ajutoare,
100. *Haiduci ne-nfricaţi*
Cu moartea-nvăţaţi.
- Măi, Corbeo, băiete,
Loviţi măi cu sete,
Mama lor de greci!
105. *Că pe unde-m' treci,*
Tot de ei te freci.
Hu, hu, hu, dăi durdă,
Iote-i cum măi sturdă.
Le-au căzut şalvarii,
110. *Încurcând lăstarii.*
Arde-i mai cu zor
Corbeo, Corbişor.
Şi-apoi, hai cu noi,
Pe la cei ciocoi,
115. *Să facem dreptate,*
Unde-i strâmbătate.
Pân' pe scăpătate,
Au pocnit de moarte
Durde-ntărâtate!
120. *Poteraşi căzuţi,*
Lua-i-ar dracii, mulţi.
Dar măi mulţi fugiră,
C-ai dracu, gândiră:
"Fuga-i ruşinoasă
125.*Dar e sănătoasă!"*
Hei, şi-acum, fârtaţi,
Haideţi, nu mai staţi,
Goniţi după iei,
Ţineţi-vă-n şei.
130. *Mai e ceva cale*
Până-n han, la vale,
Hanu grecului
Şi-al ciocoiului.
Să le stăm în faţă
135. *Până dimineaţă.*
Acolo ne-aşteaptă,
Luptă şi măi dreaptă.
Să ne spuie grecu,
Cum îi e petrecu.
140. *Câte-a necinstit,*
Câţi a jegmănit.
Fete pângărite,
Case pustiite,
Bordeie căzute.
145. *Neagră sărăcie,*
Inimă pustie.
La grec e belşug,
Noi, tragem la plug
Înjugaţi în jug.
150. *În jugul grecesc,*
Jugul ciocoiesc.
Hai la han, la grecu,
Să-i facem petrecu.
Să-l luăm ca din oală,
155. *Să-l băgăm în boală,*
Că acuşi petrece,
Cu poteraşi zece.
Cu ăi mai cu moţ
Mama lor, de hoţ'.
160. *Şi cu căpitanu*
Ăl mai hoţomanu.
Să-i lom cu toptanu.
Pe nerăsuflate
Şi pe înfundate,
165. *Să facem dreptate,*
Pentru nedreptate!
....

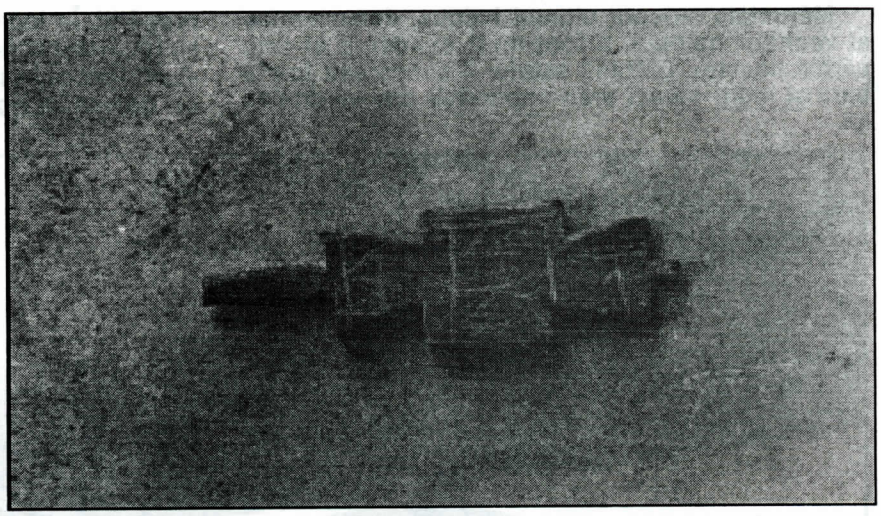

Între cele două cântece haiduceşti, "Stanciu al Bratului" şi "Corbu" se constată o vădită asemănare: Dobrița, vine să vestească pe fratele său, Stanciu că vin poterile. "Fata mare şi bărbată", vesteşte pe Corbu tot de aceeaşi primejdie. Numai că, fata cade jertfă dorinței sale de a scăpa pe haiduci de poteraşi. În "Stanciu al Bratului" se arată că va porni să spele toate nedreptătile făcute de ciocoi, în "Corbu", aproape la fel: să se răzbune împotriva ciocoiului grec şi hangiu ce făcuse atâta rău țăranilor şi care petrecea cu fruntaşii poterii...

Nu cumva cei doi haiduci vor fi fost "frați de cruce," sau tovarăşi de haiducie?

De altfel şi în "Dobre"-varianta-se arată atacul de la conac.

Am întrebat bătrânii, însă nimeni nu a putut da un răsouns corect, totul fiind intrat în legendă.

Chestiunea rămâne de cercetat...

Mărunțălu

Frunză, foaie din făgui,
Ascultați-mă să spui,
De Măruntălu şi-ai lui.
De Mărunțălu măi frate,
5. *Ce făcea-n lume dreptate*
Lua bani de la cărciumari,
Şi-nzestra fetele mari.
Jegmănea pe barosani
Şi ajuta pe ăi sărmani.
10. *Galbini mari di la ciocoi*
Ca să ia la săraci, boi
Îm' loa şi boi şi vaci
Şi le da pi la săraci.
Pe unde mi să ducea
15. *Spaimă-n ăi avuți băga.*
Că de bani mi-i scutura,
Chimirele uşura
Şi pe săraci sătura.
Popă, dascăl, ce-ar fi fost
20. *El pe toți mi-i loa la rost.*
A venit şi pi la noi
De-a băgat spaima-n ciocoi
Şi în neşte cârciumari
Că prea ereau tari şi mari.
25. *Mi ți-i loa pe nemâncate*
Şi-i judeca pe dreptate
Când intra în sat, măi tică,
Ăia să-ncuia de frică.
Şi punea lacăte tari,
30. *La lada cu galbini mari,*
La lada cu galbini mici,
Toț' furați di la calici.
Sta jandarii de-l păzea
Că doar, doar mi l-o prindea.
35. *Cum făcea, cum nu făcea,*
Iarba fiarălor avea
Prin căşile mari intra,
Lacătile descuia
Şi de galbini le golea
40. *Iar pe - ăl de crăunea,*
Şi la jandari că-m' striga,
El pe loc mi-l potolea.
Judecată că-i făcea,
Spinăruşa 'i-ncingea.
45. *Na, na, na, mă, porc de câine!*
Ți-a plăcut să trăieşti bine,
Mănânci cozonac şi pâine,
Din munca săracului,
Truda amărâtului!
50. *Na ici, judecată dreaptă.*
După faptă şi răsplată!
Da' cât mi-a fost de isteț,
Fost-au fost şi iubăreț.
Muierea şi basamacu,
55. *Mi l-a prăpădit, săracu.*
Voichița, cârciumăreasă,
Pui de drac, curvă aleasă
Cu jandarii să-nțăleasă,
Când să mi-l găsască-n casă.
60. *Într-o noapte fără stele,*
Aoleo, ce foc şi jele.
Jandarii mi l-au pândit
Cu Voichița l-au găsit
L-au găsit durmind în pat
65. *Şi cu lanțuri l-au legat.*
L-au bătut, l-au judecat
Şi la Ocnă l-au băgat.
Mărunțălu, frățioare
Cu lanțuri tari la picioare.
70. *Colo-n Ocnă, taie sare.*
C-a vrut să fie dreptate,
Să fim toț' frate şi frate...

Mărunțălu, socotit ultimul haiduc, demn urmaş al vechilor haiduci, a fost mult cunoscut şi prin părțile noastre. Bătrânii satului îl cunoşteau foarte bine şi mulți săraci s-au împărtăşit din bunătatea lui.

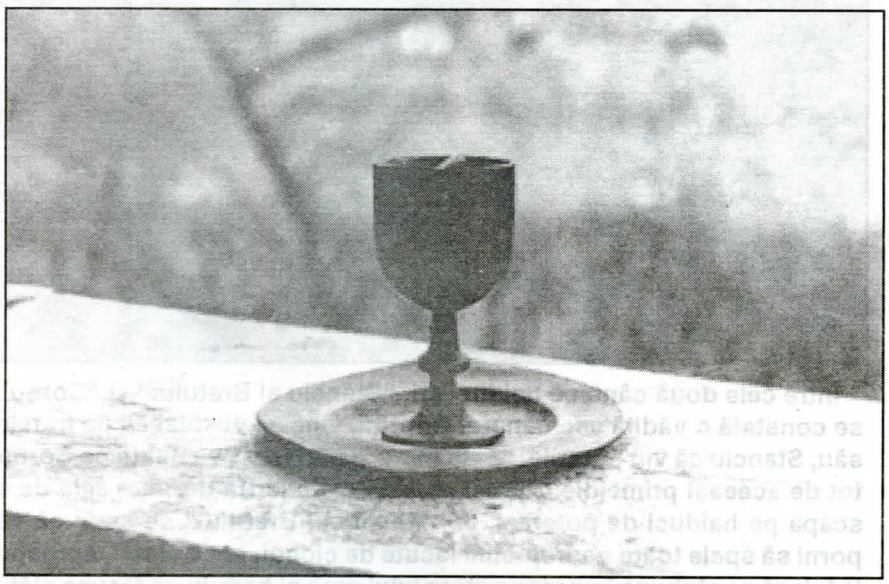

Ajunsese spaima celor bogați şi, mai ales, a celor despre care auzea că îşi făcuseră averea din exploatarea celor săraci. Dacă cei vizați dau de bunăvoie el se mulțumea şi mai cu puțin,dar vai de pielea celor care ascundeau unde îşi țin banii.

Bătrâna Şimniceanu Maria, din Şimnic, povestea în 1925, cum a dat lovitura tatălui său: l-a anunțat că în cutare seară va veni, deci să aibă banii pregătiți. În loc să asculte, bătrânul a pus meşteri de au făcut dreve de fier la tot balconul de la etajul de sus şi a întărit oblonul prin care se intra din etajul de jos în cel de sus. În noaptea când ştia că va veni Mărunțălu, gărzi puternice de jandarmi aduşi special din Craiova, precum şi oameni din sat, păzeau cu străşnicie întreaga gospodărie, precum şi în sat. În puterea nopții, când nimeni nu se aştepta, un băiețel din sat, urmat de o bătrână, bate în oblon, cerând să vină părintele să grijească pe taică -său, greu bolnav. Bătrânul a cunoscut copilul şi fără să bănuiască a desfăcut oblonul, ca să se trezească față în față cu... Mărunțălu. Îşi poate închipui oricine urmările! Mărunțălu a plecat, aşa cum a venit. Când şi-au revenit din leşin, când au dat alarma, ia-l de unde nu-i...

Bătrânul preot Gheorghe Săvulescu din Braloştița-Sfîrcea, povestea cum odată, când venea de la o pomană din Braloştița de Sus, pe când sta în fața cârciumii la un pahar de vin, zăreşte un călător venind obosit şi plin de praf. Îl cheamă la sine, îi dă să manânce, îl cinsteşte cu vin şi-l întreabă dacă are sau nu bani de cheltuială. Acesta îi spune: "Părinte, ştii cu cine stai de vorbă? Eu sânt Marunțălu!" Pentru că ştii să te porți bine cu oamenii, deşi în noaptea care vine vream să-ți fac o "vizită", ai scăpat, dar, dacă ai, dă ceva, după obiceiul meu. Şi preotul i-a dat cât a avut şi cât a stat

Mărunțălu prin aceste locuri, nu i-a făcut nici un rău. "Era om cumsecade, taică, spunea bătrânul preot, dar păcat de el. Oamenii nu l-au înțeles!"

Bătrânul meu bunic, preotul Ioan Scaeşteanu, decedat în 1925, era iarăşi în bune relații cu Mărunțălu şi de multe ori l-a primit şi l-a omenit, când venea noaptea obosit, ori hăituit de jandarmi.

La noi, a dat lovitura la moara lui Sobovici, la bătrânul Stoienescu, precum şi la Săulescu din Raznic.

Din câte povesteau bătrânii, era un om cumsecade, prietenos cu toată lumea şi neînfricat, poate prea plin de îndrăzneală față de mulții duşmani ce -i avea. Încolțit însă din toate părțile, a plecat din părțile noastre şi nu am mai auzit de el decât prin 1919, când unchiul Nicolae Scaieşteanu, pe atunci comandantul militar al Ocnelor Mari, a spus că Mărunțălu, Zdrelea şi toți ai lor au fost prinşi şi-şi fac osânda acolo, pe viață. Spunea despre el că este muncitor, cumsecade, însă vai de cine se lega de el! Avea o uitătură cruntă, dar, dacă era luat cu bine era bun de glume şi povestea cu mult duh isprăvile ce l-au adus la Ocnele Mari.

În toamna anului 1920, la o petrecere în casa bunicului, a luat parte şi unchiul, căpitanul. Cum era om căruia îi plăceau petrecerile cu lăutari, el însuşi un foarte bun muzicant, a adus pe vestitul clarinetist Costică Gaşpăr din Cornița şi pe lăutarul Nicolae Lăețu. Printre altele, aceştia au cântat şi cântecul lui Mărunțălu, pe care l-am redat aici, cântec foarte îndrăgit pe vremea aceea.

Acelaşi cântec l-am auzit şi în anul1928, de la bătrânii Marin D. Munteanu, Ion Tomescu, Nicolae C. Ivan, Sandu G. Giugă.

Nu ştiu care să fie cauza, că de vreo 15-20 de ani, acest cântec este complet uitat, ca şi multe din cântecile bătrâneşti ce odinioară au făcut fală satului nostru. Regret mult, însă, că nu l-am putut nota pe muzică liniară, că tare frumoasă melodie avea!

1907* - ed. III

Şi-am zâs verde izmă creață,
Într-o joi de dimineață
Măre, ce mi s-auza
Măre, ce mi să vorbea
5. *Că mi-a loat foc Moldova!*
Şi arde şi-n Craiova!
Că pârjolu s-a întins,
Satele mi le-au cuprins,
Şi să-ntinde tot mereu
10. *Până-n sătulețu meu.*
Şi-apăi verde ca lipanu,
Mi s-a ridicat țăranu.
S-a ridicat cu toptanu,
Să facă-n ciocoi omor.
15. *S-aprindă conacele,*
Să taie ciocoaicele,
Să le ia moşiile,
Să pună plugurile
Unde şi-au frânt oasăle
20. *Şi i-au prins frigurile*
Răscolind pământurile.
Să care ciocoilor,
Toată munculița lor.
Şi-apoi, frate frățioare.
25. *Cam pi la chindia mare,*
Cin' să vede-n drumul mare,
Cu săcuri şi cu topoare.
Şi cu furcile-n spinare?
E gloata calicilor
30. *Ceata flămânziților,*
E cârdul desculților
Lumea năcăjiților
Şi spaima ciocoilor!
Foaie verde meri domneşti.....(?)

* **Auzită de la Marin D. Munteanu, Sandu P. Prună, Ion Tomescu, Sandu Giugă şi Nicolae Lăețu, în 1924.**

Este a treia ediție a baladei 1907.

Prima, culeasă în 1919, a doua în 1922 şi prezenta, în 1924 (cea originală).

Pentru mai bună înțelegere, o vom reda în întregime, aşa cum am cules-o din a doua lucrare, "Flăcări în primăvara 1907":

Foaie verde izmă creață
Într-o joi de dimineață
Măre ce mi s-auzea,
Măre ce mi se vorbea,
Că s-a revoltat Moldova!
Şi arde şi în Craiova!...
Că pojarul s-a întins
Şi satele mi-a cuprins
Şi se-ntinde tot mereu
Până-n sătulețul meu.
Păi, iar verde ca lipanu
Mi s-a ridicat țăranu
Şi-a pus mâna pe topor
Să facă-n ciocoi omor.
S-aprindă conacele
Să taie ciocoaicele
Să le ia moşiile
Şi să pună plugurile
Unde şi-au frânt oasele.
Şi i-au prins frigurile
Răscolind pământurile
Să care ciocoilor
Toată munculița lor.
Şi-apoi frate-frățioare,
Cam pe la chindia mare
Ce se vede-n drumul mare
Cu securi şi cu topoare
Şi cu furcile-n spinare?
E gloata calicilor
Cârdul nemâncaților
E cârdul desculților
Lumea necăjiților
Şi spaima ciocoilor.
Foaie verde meri domneşti,
Apa nu poți s-o opreşti
Că ea când îmi vine mare
Lasă-n urma ei cărare
Şi jale şi supărare!
Dar în lumea asta mare
Cum s-o opreşti frățioare?
C-a pornit cu mic cu mare
Ca să ceară de mâncare
De la cei fără-ndurare
De la cei ce i-au robit
Şi amar i-au chinuit.
Vlaga de i-au vlăguit,
Cu biciul i-au biruit
Şi foame i-au dăruit.
Mulți din marii satului
Luau partea ciocoiului.
Geaba-n cale se țineau

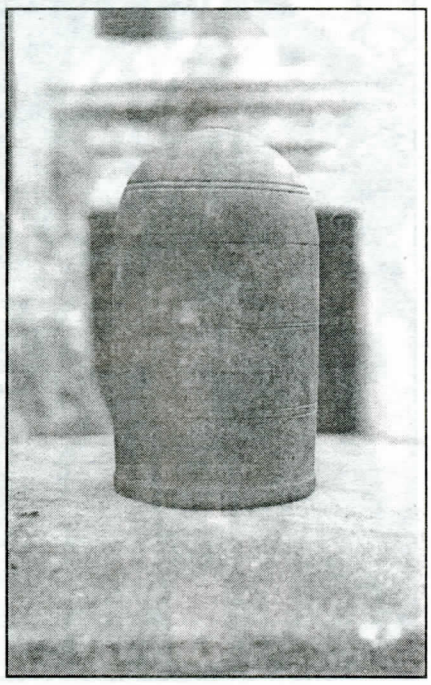

Că nimic nu izbuteau.
Ei mai rău îi ațâțau
Şi mai rău îi îndârjeau
Şi pârjolu întindeau.
Conacele mi-aprindeau,
Magaziile spărgeau,
Grâul acasă-l cărau,
Că-i făcut de truda lor,
Nu din a ciocoilor.
Cărăm de la Savovici
Care-i pripăşit aici;
Şi spargem la Cernăţeanu
Să ia grâul cu toptanu.
Că prea rău i-a jumulit
Şi amar i-au jăcmănit.

**** Copia baladei "1907" - a doua ediţie.***

Balada "1907", s-a bucurat de frumoase aprecieri şi în comuna noastră şi împrejurimi, fiind singura în părţile noastre. Am avut însă şi neplăceri - personal, deoarece boierul Stoenescu (cel bătrân) socotind că aşi fi autorul ei, încercase să intervină să fiu eliminat din şcoală, ca instigator! (vezi "1907 la Scaieşti").

În 1957, cu prilejul împlinirii a 50 ani de la răscoala din 1907, cei în drept, au socotit-o ca model şi au publicat din ea:

1) Fragmente: "Republica Populară Română" Ed. Meridiane Bucureşti 1960, pg. 604, de la "Ce se vede-n depărtare" până la "Şi spaima ciocoilor" - cu frumoase aprecieri -

2) "Răscoalele ţărăneşti din 1907 în Oltenia", Craiova, 1957, pag. 51... "Foaie verde izmă creaţă" până la "Până-n sătuleţu meu" şi pag. 61 "Şi-apoi frate frăţioare" până la "Şi spaima ciocoilor".

De remarcat, lucrările de mai sus, au neglijat să menţioneze de unde au luat această baladă, ci au înregistrat ca izvor: "Arhiva comitetului de partid Craiova. Monografia raionului Filiaşi, pag. 60".

Balada 1907 s-a publicat în întregime - cu unele modificări şi reduceri, în:

1) "Poezii muncitoreşti revoluţionare din România (1872-1944)" Bucureşti, Edit. Minerva, 1970.

2) "Flăcări în primăvară" Edit. Minerva, 1977, ediţie de Victor Iova - la cap. Folclor: "Baladă din comuna Scaieşti" - pag. 7-9.

"Şi iar verde viorea,
Într-o zi de vinerea,
Îm venea măre grămadă,
Veneau ciocoi cu armată
Şi oamenii mi-i prindea
Îi bătea şi-i chinuia
Şi cu lanţuri îi lega,
La Craiova îi pornea,
La poarta ţarinii oprea
Pe cinci că mi-i alegea
Şi salvă-n ei trăgea.
Foicică de trei flori
Cum mai gem în închisori.
Gem de trupuri sfărâmate
Ce-au vrut să-şi facă dreptate
Făr-să ştie bieţi de ei,
Nu-i dreptate la ciocoi...
Tot ţăranu-i omorât,
Şi boierul ghiftuit".

Comparând originalul cu textul publicat, se vede că era bine să fi fost lăsat aşa cum era, pentru motive uşor de înţeles. * ...

... Este însă copie fidelă a baladei din ediţia a doua (a se vedea manuscrisul) caietul I-V, forma originală.

Balada 1907, în prima ediţie, a fost culeasă în 1919 de la lăutarul Năstasie Lăeţu, într-o formă "îndulcită" potrivit timpurilor de atunci (a se vedea "1907", ed. a doua, caietul I-V). Cea culeasă de noi în ed. a treia, în 1924, este balada originală, pentru care şi eu am avut de pătimit urgia boierească a timpurilor.S-a publicat în întregime în revista "Gânduri tinere" an V, decembrie, 1979, cu titlul "În graiul rapsozilor" de către nepotul nostru, Vulcănescu Mircea, clasa a XII-a D, varianta din 1947.

**** Era bină să se fi publicat varianta, care era mai amănunţită. Cea publicată, este cea din a doua ediţie.***

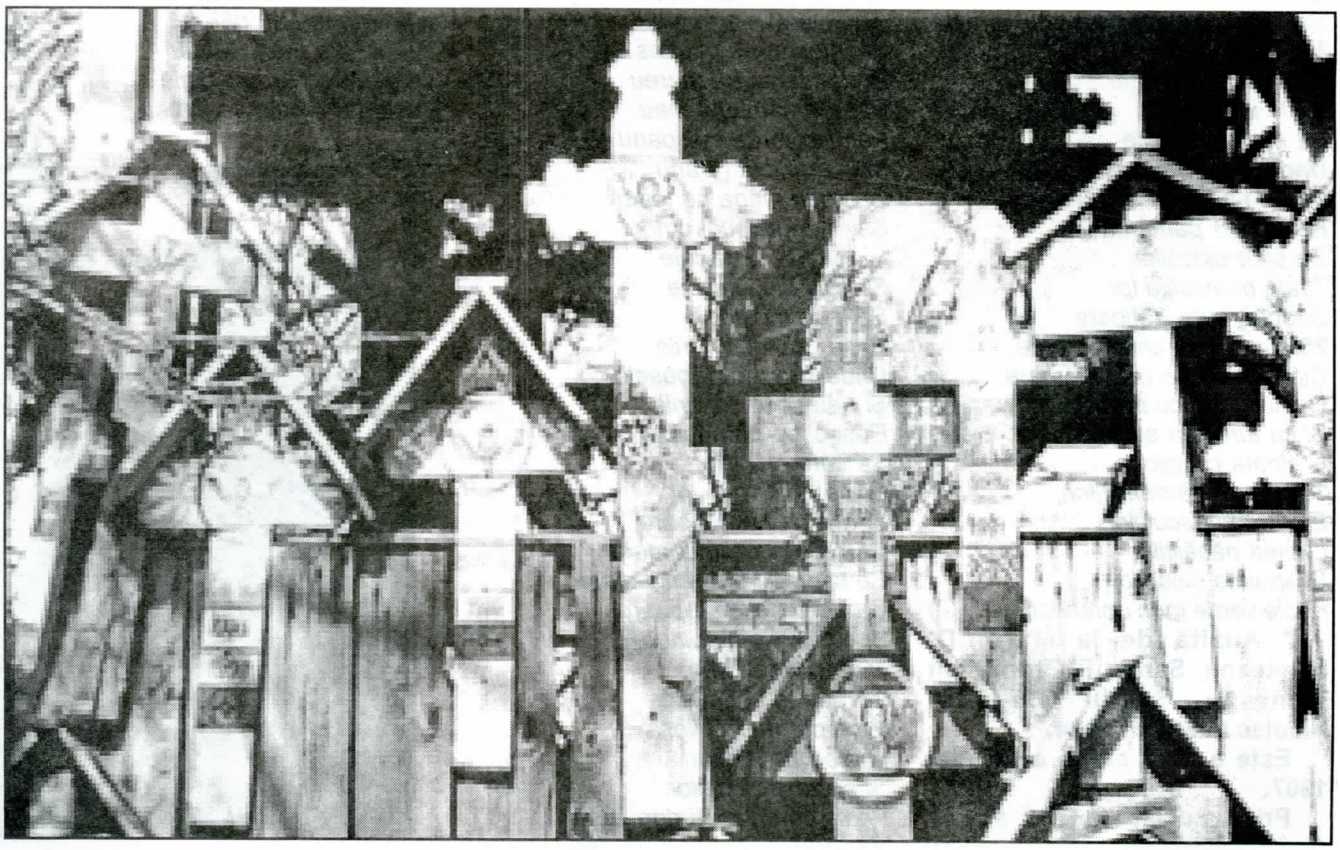

Centrul Judeţean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiţionale Dolj

Meşterul Manole

Pe Argeş în jos,
Sub cel deal umbros.
Negru -Vodă trece,
Cu tovarăşi, zece,
Nouă meşteri mari,
Zidari şi pietrari,
Cu Manole zece,
El pe toţi-i-ntrece.
Sub cel deal cu fagi
Poiană cu fragi,
Cânt de păsărele,
Sus pe rămurele.

Noi, în două toamne,
Sfânta mânăstire,
O ai spre sfinţire.
Mândră, luminoasă,
Din toate aleasă.
Şi cea mai frumoasă.
Mândră ca o stea
Cum n-am mai făcut
Şi n-am mai văzut!
Vodă-nveselea,
Meşterii cinstea,
Bine-i omenea,

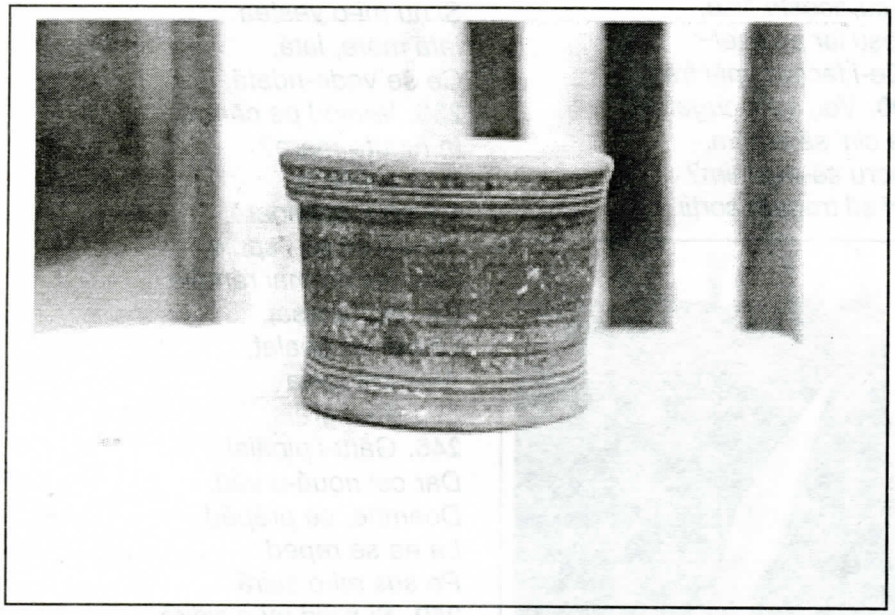

Vodă porânceşte.
Ceata se opreşte.
Pe la prânzişor,
Lângă cel izvor.
-Manole, Manole,
Meştere Manole!
Aici să-m zidiţi,
Cum ştiţi, cum nu ştiţi,
Sfântă mânăstire,
Pentru pomenire!
Mânăstire-naltă
Cum n-a mai fost altă.
Turle, turlişoare,
Cu mândre chenare
Cu sfinţi zugrăviţi
'n aur poleiţi
Vă voi răsplăti
Cum nici n-aţi gândi,
Dar să luaţi aminte,
A mele cuvinte:
N-o veţi face-aşa,
Capul v-o cădea!
-Luminate, doamne,

Calu-ncăleca,
La curte pornea.
Lucrul începea,
Pietrarii cioplea,
Zidarii, zidea.
Zidul se-nălţa.
Doamne, ce mânie,
A fost ca să fie
Ce mai grea urgie!
Ziua, ce zidea,
Noaptea se strica
Şi zidul pica!
Meşterii zidari,
Zidari, meşteri mari,
Nu se speria
Iar lucrul pornea.
Zidul tot creştea
Şi se înălţa.
Noaptea ce venea,
Zidul iar cădea
Şi se prăvălea.
Prafu s-alegea!
Manole-mi zicea:

-Vai, de viaţa mea!
Vodă n-o credea,
Şi ne va tăia!
Geaba-a lui puicuţă,
Nevastă mândruţă,
Mândră şi-năltuţă
La el când venea,
Mi-l tot mângăia
Şi mi-l îmbiea:
- Manole, Manole,
Dragul meu, Manole,
Ce-ai de nu vorbeşti
Parcă tot boleşti?
Ia, ici de mănâncă,
Şi-apoi mi te culcă.
Nu vezi ce-ai ajuns?
- Puică, mi-e de-ajuns.
Nu mi-e a mânca,
Nici a mă culca.
Pe noi e blestem!
Şi tare mă tem,
Că de rău nu scap,
Rămân fără cap.
Şi tu soţioară,
Rămâi văduvioară!
Din nou s-apucau,
La zid că lucrau,
Dar de ce lucrau,
De-aia spor n-aveau:
Ce ziua lucra,
Noaptea, iar cădea,
Iar se dărâma!
Bieţii meşteri mari,
Zidari şi pietrari
Şi cu făurari,
Îndelung oftau
Şi se amărau,
Nici nu mai mâncau
Nici somn nu dormeau,
Doar pe gânduri stau.
Geaba tot oftau
Şi se-olicăiau.
Treaba nu mergea
Tot timpul trecea
Sorocul lui Vodă
Se apropia.
Pe-o noapte-nstelată,
Un moş că s-arată.
Barbă colilie,
Faţă pământie.
Înspre ei priveşte
Şi le agrăieşte:
- Vai, băieţi voinici
Geaba vă pripiţi,

Că nu prididiti.
125. Degeaba zidiți,
Geaba osteniți!
Nu veți izbândi,
Până n-ați zidi,
Trup de soțioară,
130. Ori de surioară,
Că aist sodom,
Cere trup de om.
De ființă iubită,
Soție-ndrăgită!
135. Vorba cum sfârşea,
Cerul s-aburea
Şi moşu pierea!
Manole şi-ai lui,
Mi-au rămas tehui!
140. - Măre, am visat,
Ori e-adevărat?
Frate, frățioare,
Ce fu asta, oare?
A doua zi iară,
145. Lucru până-n seară
Dar tot ce-au lucrat
Iar s-a dărâmat...
Noaptea ce venea
Vântul rău bătea,
150. Copacii-ndoia
Şi mi-i răsturna.
Moşu iar venea,
Din somn mi-i trezea
Şi le porâncea:
155. - Aici în vâlcea
Nimic n-ăți făcea,
Fără ştirea mea.
Faceți cum v-am spus!
Şi moşu s-a dus...
160. Iar din zori de zi,
Lucrul iar porni
Munceau toți, dau zor,
Dar tot fără spor.
Noaptea iar veni
165. Şi le prăbuşi
Toată munca lor,
Toată truda lor!
Pietrarii cârteau,
Zidarii plângeau
170. Şi se-olicăiau.
Pe cer fără stele
Pământ plin de jele,
Moşu iar venea
Cu păru-i de nea!
175. Mi-i privi cu silă,
Le-agrăi cu milă:
- Până când, măi frați,
Voi nu m-ascultați?
V-am mai spus odat'
180. Că-i loc blestemat
Şi n-ăți izbuti,
Până n-ăți jertfi,
O soră iubită,
Ori soață-ndrăgită!
185. Şi de-acum băieți
Nu mă mai vedeți
Faceți cum credeți!
Dar vă zic: vai, vouă,
190. De astăzi în nouă
Când v-ați pomeni,
Că Vodă-o veni!
Eu nu v-am vrut rău
Martor, Dumnezeu!
195. Vă las să gândiți
Să vă sfătuiți!...
Şi cu-aceste zise,
Moşu iar pierise!
- Ce-i facem, măi frați,
200. Voi, cum cugetați,
Pe cin' să jertfim,
Lucru să-mplinim?
Ori să tragem sorții

Pe care-o dăm morții?
205. Ori la întâmplare,
Care pe cărare,
Întâi va veni,
Pe-aia vom zidi!
Cu venin şi-amar,
210. Un meşter zidar,
Agrăi, oftând,
Şi amar plângând;
- Ne lăsăm cu toții,
Iacă-n voia sorții
215. Cum ne-o fi norocul
Of, bătu-ne-ar focu!
Că şi-aşa şi-aşa,
Vii, tot n-om scăpa!
Ce-mi grăiau în ei?
220. Doamne, ce mişei!
Vorbă vom da-n vale
Să nu vină-n cale
Nici astăzi, nici mâine,
Nici măcar poimâine!
225. Manole, ofta
Şi pe gânduri sta.
Ştia ce ştia.
La rău s-aştepta.
Soața-i va veni
230. Şi mi-o vor zidi.
Cuvântu-şi ținea
Şi nu mi-o vestea.
Iată măre, iată,
Ce se vede-ndată,
235. Venind pe cărare,
În fuguța mare?
A lui soțioară,
Mândră, bălăioară,
Venea ca să-i spuie,
240. Să nu mai rămâie
Că rău l-a visat,
Lângă un gealat,
Ăla-l mângâia
Şi dulce-i grăia,
245. Gâtu-i pipăia!
Dar cei nouă-o văd,
Doamne, ce prăpăd.
La ea se reped
Pe sus mi-o suiră
250. Şi-n zid mi-o zidiră,
Mi-o zidiră-n silă.
Fără pic de milă!
Manole-i vedea,
Şi amar plângea
255. Ştia ce ştia,
Putere n-avea
Doar sta şi-i privea!
Zidul tot suia,
Sărmana plângea
260. Şi amar zicea:
- Manole, Manole,
Soțul meu, Manole,
Zidul rău mă strânge,
Viața mi-i se stinge,
265. Țâțâşoara-mi curge,
Copilaşu-mi plânge
Cu lacrimi de sânge!
Atâta-mi zicea
Şi glasu-i pierea.
270. Zidul tot suia
Şi mi-o acoperea!
Iar ăi meşteri mari,
Zidari şi pietrari,

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Şi cei făurari
275. Zidu 'l-înălțau
La ea nici gândeau
Nici milă n-aveau!
Manole-i privea,
Din rărunchi ofta,
280. În genunchi cădea,
Către cer căta
Şi mi-i blestema:
- Voi, câini, nu fârtați,
Fire-ați blestemați:
285. Viața să vă fie,
De-a pururi pustie!
Acas' n-ați ajunge
Soațele vor plânge!
Ici, în hora morții
290. Aşa ne-au fost sorții
Să murim cu toții!
Vorba, nu sfârşea,
Din văi s-auzea,
Corn de vânătoare,
295. Alai domnesc, mare,
Venea pe cărare.
Măritul voivod,
Urmat de norod.
În loc se opreşte,
300. Nu se dumireşte,
De tot ce zăreşte:
Mânăstire-naltă,
Cum n-a mai fost altă,
Mânăstire mare,
305. Strălucind sub soare.
Mândră şi frumoasă,
Din toate aleasă!
- O, voi meşteri mari,
Pietrari şi zidari
310. Meşteri făurari,
Zugravi iscusiți
În lume vestiți.
Cum de-ați izbutit,
De mi-ați săvârşit
315. O aşa minune,
Cum nu-i alta-n lume?
Eu vă-mbogățesc
Şi vă căftănesc,
Caftan boieresc
320. Eu vă dăruiesc!
Dară, sus pe schele
Îmi plânge cu jele
Sărmanul Manole,
Meşterul Manole
325. - Voivoade, voivoade,
De-aici ne sloboade,
C-alte vom zidi.
Alte vom clădi.
Cu mult mai frumoase
330. Şi mai arătoaose
Pe-asta am făcut,
Cum ne-am priceput
Lucru de-nceput!
Vodă se-ncrunta
335. Şi poruncă-mi da,
Schele să doboare,
Să nu mai coboare,
Meşterii zidari
Şi cu cei pietrari.
340. Că-alta vor zidi
Şi vor meşteri
Cu mult mai frumoasă
Şi mai arătoasă!
Zidarii plângea
345. Pietrarii gemea
Şi cum n-ar mai plânge
Blestemu-i ajunge!
Aripi îş' făcea
350. Şi în gol sărea.
Care cum cădea
Jos, mort rămânea!
Doar Manole sta
Şi mai adăsta:
355. Cu toții să moară
Ca şi el să sară.
Cum i-a blestemat
Aşa s-a-ntâmplat!
Cu țipăt de jele
360. Sare de pe schele.
Aripile-şi frânge
Cade, plin de sânge!
Manole, Manole,
Biet meşter, Manole,
365. Jos, unde-a murit
Iată, c-a țâşnit
O fântână lină,
Cu apă puțină.
Cu apă sărată
370. De lacrimi udată,
De soț şi soție,
Morți în grea urgie!
.....

Frumoasa baladă istorică a Meşterului Manole, am învățat-o pe vremuri, în clasa a patra primară, cu regretatul meu institutor Ioan Călin şi o rosteam şi cântam cu mult drag.

Tragicul sfârşit al Meşterului Manole şi al soției sale, mi-a rămas adânc întipărit în minte şi, prin 1920, am refăcut-o în forma actuală, având ajutor şi pe bunicul meu, Ion Scaeşteanu, mare iubitor de cântece străbune, care o cunoştea din bătrâni sub altă formă: întâlnirea meşterilor cu moşul.

Pe baza acestei variante cu vechime apreciabilă (bunicul spunea că o ştie de la unchiul şi moşul său, Dinu Jianu) am alcătuit şi eu balada Meşterului Manole, aşa cum o expun acum.

Am arătat-o profesorilor mei de atunci, Constantin Popian, Nae Ionescu şi Nicu Angelescu şi, cu puținele modificări ce au făcut, au găsit-o foarte bună şi m-au pus să o citesc la Cercul literar artistic din Râmnicu Vâlcea, ceea ce am făcut cu multă emoție, mai ales în fața atâtor aplauze!

În vacanță, am citit-o bunicului şi bătrânilor, cunoscuți iubitori de datini, printre care şi fostul meu învățător, Ioan M. Barbu, care au rămas încântați.

Am recitat-o la serbările locale, iar lăutarii din acele timpuri, Nicolae Lăețu, Costică Gaşpăr (clarinetist), Petre Proteşescu (cobzar) o cântau cu multă plăcere la nunți şi petreceri, pe melodia Iancu Jianu.

Azi, din păcate, această frumoasă baladă nu se mai cunoaşte, nici măcar în forma expusă în manualele şcolare.

Izvoarele textelor culese

Cele aproximativ 500 texte ce am cules, după cum am mai arătat, nu au un izvor pur local, ci marea lor majoritate au fost ascultate din alte părți, fie prin lăutari, fie de la cei veniți din alte sate, fie de la gramofon, mai apoi, de la radio.

Pentru frumusețea lor, le-am cules pe toate câte am putut şi pentru a mă convinge mai bine de împământenirea lor în satul nostru, în cei 50 ani de muncă, le-am cules în 3 ediții, fie de la cetățenii de toate vârstele din anii 1919 -1969, fie de la şcolarii de curs primar şi secundar din acele timpuri. Am avut un deosebit sprijin întru culegerea lor, în învățătoarea din anii 1925 -1959 şi 1968 - 1969, Lucia Gregorian, mare iubitoare nu numai de arta, ci şi de cântecul popular. La şezătorile multe ce a ținut, fie la cursurile de alfabetizare ce le-a făcut prin casele locuitorilor, fie cu şcolarii, a cules şi a popularizat multe cântece şi balade, de o rară frumusețe.

M-au ajutat mult întru culegerea cântecelor şi baladelor tinerii de ambe sexe din Societatea "Tinerimea", din anii 1928 - 1941, conduşi tot de învățătoarea Lucia Gregorian, precum şi şcolarii din anii 1920 - 1969.

De asemenea, nu pot uita pe rapsozii locali, vestiți pe vremuri întru mânuirea cu atâta măiestrie a cântecului popular, mulți din ei, azi, în lumea umbrelor fiind. S-au dus, dar amintirea lor rămâne vie, prin tot ce ne-au lăsat. Din marea lor mulțime, citez o parte din ei care ne-au ajutat mai mult: Ioana şi preot Ioan Scaeşteanu, Maria C. Gregorian - Petrescu, Maria şi Ilie Munteanu, Elisabeta Maria D. Munteanu, Ioan D. Bucă, Dumitru şi Ion C. Budici, Constantina şi Sandu Giugă, Dumitru Tătăroiu, Marin Grigore Pavel, Tudora Mâțu, Maria T. Ionele, Petre D. Ionescu, Leana şi Constantin M. Bălă, Marin Şerban - Bălşan, Ion Tomescu, Dincă Pițigoi, Marin C. Tomescu, Nicolae Lăețu, Năstasie Lăețu, Costică Gaşpăr, Nicolae D. Buzatu şi fiica sa, Ioana Cimpoieru, Trifon Coteanu, Păunica Mîțu, Marin St. Pătru şi alți, mulți. În casele lor, de la ei, de la fetele şi feciorii lor, învățătoarea Lucia Gregorian şi soțul ei, în serile de iarnă, au cules, nu numai cântecele de dor şi jale, dar şi baladele, obiceiuri, datini, proverbe şi toată frumusețea folclorului din acest sat.

La toți, pioasă recunoştință!

Am primit un sprijin prețios şi de la muzicanții profesionişti locali: Petre Gh. Proteşescu, Dinu Negreț, Vergi Negreț, Păun Chelu, Nelu Oprița, Mihai Lăețu, Gicu Popescu şi alți renumiți rapsozi ai cântecului popular.

Din nefericire, din toate cântecele culese nu am avut puse pe note decât numai 31. Cum toate cântecele culese au avut o melodie nespus de frumoasă am dorit a face tot posibilul să găsim şi din alte părți culegeri cu cântece notate. Pentru aceasta am căutat să ne alcătuim şi o cartotecă din plăci pentru radio, cu cântecele pe care le aveam, cântate de interpreți de muzică populară. Am şi găsit câteva, însă era prea costisitor să le putem avea pe toate.

Iată că întâmplarea fericită a făcut să găsim prețioasa culegere de cântece populare, în 2 volume: "Țara mea e țară dragă" şi "Am o țară ca o floare", a profesorului Ludovic Paceag (Editura muzicală a Compozitorilor din R.S.R., 1960 - 1962). În aceste volume am găsit un număr de 93 cântece cu melodia cunoscută şi la noi, cântece pe care le-am adoptat aşa cum au fost, în lucrarea noastră. Nu am săvârşit o compilație, ci cu ajutorul aşa de prețios al celor două lucrări putem păstra melodia aşa de frumoasă a încă 93 de cântece, mult cunoscute şi îndrăgite şi la noi. Pentru aceasta, toate mulțumirile domnului profesor Ludovic Paceag!

Cu timpul, fie prin discuri, fie din alte lucrări, ne străduim a mai cunoaşte şi alte melodii puse pe note, spre a salva din uitare cântecele culese de noi.

Până în prezent, din totalul de 500 texte, avem puse pe note un număr de 124 piese.

Preot Alexandru GREGORIAN

Centrul Județean pentru Conservarea şi Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Doine şi cântece

Colea-n vale la ceşmea

Foaie verde şi-o lalea
Colea-n vale la ceşmea,
O nevastă tinerică
Se certa cu moartea, furcă.
Moartea zâcea ca s-o ia
Şi nevestica nu vrea.
- Moarte, morticica mea,
la calu şi perina
Şi pe mine nu mă loa!
Măi lasă-mă-un an şi-o lună,
Ca să-m' port zăvelca-a bună.
Să n-o poarte strinele
Că n-au dat cu brâglele,
N-au schimbat ponoajele,
N-au înnodat firele.
N-a calu şi frânele
Şi lungeşte-mi zâlele!
- Nu-m' trebuie calu tău.
Trimeasă-s de Dumnezău
Să iau sufletălu tău!

1941

Ion C. STĂNCIULEASA cl. VII

Anicuța neicăi, Ană

Frunzuliță budiană
Anicuța neicăi, Ană,
Frumoasă ca o icoană
Naiba te scoasă-n poiană!
Budiană cu trei creci,
Cumpărată di la greci,
Di la greci din colilie
Alba neichii colilie.
Mi te-ar fi bătut o boală
Când şedei la mă-ta-n poală
Cu gura la ţâţâşoară,
Că mi-ai otrăvit o ţară
Şi pe neica de asără.
Că tu dormi, dormire-ai moartă!
Şi ieu fac venin la poartă.
Dormi cu faţa la părete
Cu gura friptă de sete.
Mie-mi degeră mâna
Ţinând de veriga ta.
Şi-m' tremură inima
Cum tremură-n pom frunza!

Fusăi una la părinți

Foaie verde trei aglici
Fusăi una la părinți
Ca lumina între sfinți.
Părinții să bucurară
Pe mine mă măritară.
Şi m-au dat dupe urât
Ce mie nu mi-a plăcut,
Ca să trăiesc amărât.
M-aşezai cu iel la masă
Tot să-nnegură prin casă.
Şi când loai din bucătură
Îm' pică lacrima-n gură.
Când să iau a doua oară
Îm' pică lacrima-n poală.
Când să iau şi-a treia oară
Şi ieşii pe uşe-afară
M-aşezai pe-un lemn cioplit
Cu faţa la răsărit.
Şi zâsăi de trei ori, Doamne,
Şi Dumnezău parcă doarme.
Trecu o lună de zâle
Veni mama pi la mine
Mă-ntrebă de trăiesc bine.
Îi spusăi că-i bine, bine,
Pân-am strâns venin în mine.
Venin negru închegat
Di la bărbat căpătat.
Că sânt fete măi sărace
Şi iau băieți de le place.
Şi eu fata domnului
Loai urâtu satului.
Dă-mă mamă dupe drag,
Şapte sărindare-ț' fac!
De m-ăi da dupe urât
Nu-ț' măi calc pi la mormânt!

1941

Constantin STĂNCIULEASA

Vinde-ț' mamă, testemelu!

Foaie verde bujorelu
Vinde-ț' mamă, testemelu!
Şi cinsteşte colonelu.
Să nu-m' bată puişoru.
Să nu-l pună la plantoane
Că e mititel şi-adoarme.
Că e mic şi ne-nvățat
Nu i-a dat arma de cap.
Să nu-i dea arma pe mână
Că e mic şi n-o s-o ţână.
Şi mi-l ia cu binişoru
Că-m' slăbeşte puişoru.

Vai, de bietu copil strin

Foaie verde lin pelin
Vai, de bietu copil strin
Când ajunge la stăpân!
Că el aleargă-n dreptate
Cu cămaşa ruptă-n spate
Toț' 'l-înjură, toț' îl bate
N-are cin' să-i puie parte.
Că-i dă leafa jumătate
Şi mâncare-a treia parte.
Că străinul e străin
De i-ai face apa vin
La străin tot nu e bun.
De i-ai da să bea tot bere
La străin nu-i e plăcere.
Da' sărmanu taică-său
De i-ai face cât de rău
Tot zice: copilu mieu,
Ține-mi -l -ar Dumnezău!

1941

Dumitrică I. GHEORGHE cl. VII

Trece badea, pui de lele

Foaie verde trei zmicele
Trece badea, pui de lele
Cu faţa arsă de soare
Şi cu flori la cingătoare.
Mândra-l vede şi suspină
Şi ieşi colea-n grădină
Cu dor mare să-i vorbească
Şi pe badea să-l oprească:
- Ia, stai badeo, nu te duce,
Ci vin' să-ț' dau gură dulce!
Gură dulce ca a mea
La-altă mândră n-ăi afla.
Vino, vino, măi bădiță,
Vin' la mine-n odăiță!
Şi scurtează-ț' drumu greu,
Vin' bade la sânu mieu!
Pieptul mieu de fată june,
Cu ochi negri de tăciune
Şi mijlocu subțirel
Parcă-i tras printr-un inel.
-Mândro, tu ieşti norocoasă,
Că de nu ieşeai din casă
Şi-n drum de nu mă opreai
Fără mine rămâneai!

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Pe un drum ce vine din munții Balcani

Pe un drum ce vine din munții Balcani
Se-ntâlni Joița cu un căpitan.
- De unde vii, oare, mândre căpitan?
- Vin din crunta luptă, din munții Balcani.
- Nu cunoşti tu, oare, mândre căpitan,
Pe-un sărgent ce poartă numele de Jean?
- Îl cunosc Joiță, pe sărgentul Jean.
Pe câmpul de luptă frumos m-a slujit
Şi-n onoarea țării, ca brav a murit.
- De ce-ntrebi, Joiță, de sărgentul Jean?
- Fost-am lui mireasă, dom'le căpitan!
- Dacă vrei, Joiță, fii a mea mireasă
Şi-n puține zile vei fi maioreasă!
- Oricât ai dori, eu soția altui ,
Nu vreau ca să fiu.
Parte de iubire, dacă n-am avut
Azi la mânăstire, m-am călugărit.
Cu haine cernite, cu scufiță-n cap,
De-azi la mânăstire, voi sluji cu drag!
- De cunoşti, Joiță, pe sărgentul Jean,
El din bătălie, s-a-ntors căpitan!
- De ieşti tu acela, scumpu mieu iubit,
Numele tău, fie-n veci blagoslovit!

De-ar fi puşca iarbă verde

Şi-o foiță din corn verde,
De-ar fi puşca iarbă verde
Şi-o companie de fete,
Iară neica de-un sărgent
Să le comand cu respect,
Iele să zâcă: prezent!
Arma pe umăru drept
Să tremure țâța-n piept!
Foaie verde foi împlete
Mânca-v-ar neica de fete!
Cu voi aşi tot face-armata,
Pân' ce-oi fi bătrân, ca tata!

Rău, Doamne, te-ai supărat!

Frunză verde matostat
Rău, Doamne, te-ai supărat,
De trei luni nu ne-ai plouat!
Frunză verde de-un armuz,
Ne-a bătut vântul de sus,
Muscă-n țară ne-a adus,
O muscă otrăvitoare
Să pune pe bou şi moare.
Cum s-a pus pe boii miei
De mi-au murit amândoi.
Au murit, i-am îngropat,
Într-o margine de sat.
Foaie verde lemn de tei
Mi-am loat şi eu doi viței,
Amândoi sânt vinețăi
Şi făcui de car şi boi.
Şi mă dusăi cu chirie ,
Ca să scap de datorie.

Rău e de omu' bătrân!

Şi-am zâs verde foi de fân,
Rău e de omu' bătrân,
Care-n tinerețea lui
A iubit al dracului!
Când îmi vede vreo Mărie,
Iea i-arată spre chelie:
- Moşule, cu păr nălbit,
Îț' mai arde de iubit?
Ce-ai ajuns şi cum ereai,
Acuşi joacă pe vătrai.
Alei, voinic, când eream,
Când din frunză şuieram
Luncile îmi răsuna,
Mândrele să aduna,
Le făceam cântec duios,
Iele mă iubeau frumos.
Le cântam cântec de jeale,
Ele-mi s-ațineau în cale.
De-aşi avea ani de trăit,
Câte mândre mi-am iubit!
Stau cu baba la unghete,
Trag din lulea pe-ndelete.
Iea să uită rău la mine,
Cum îmi stau ciucit pe vine.
-Babo, nu tot tu ereai,
A de mă îndrăgosteai?
Aoleo, şi vai de mine,
Ce-am ajuns acuşi, nu-i bine!
Viața mi să ofileşte
*Şi baba mă cicăleşte!**

**** Cules în 1920, de la bătrânii de atunci, Tănasie Bucă şi Ion Tomescu iar, în 1932, de la bărânul Marin Munteanu.***

Ieşi Lenuțo, pân' la drum!

Frunzuliță foi de prun,
Ieşi Lenuțo, pân' la drum
Nu mai o vorbă să-ți spun!
Să-ți spun unde să mă cați
Mai la vale de Galați,
C-acolo sântem chemați
Şeasă sute de soldați.
Toți sântem soldați recruți
Di dincolo, de supt munți.
Din 26 Rovine
Toți voinici, cu sânge-n vine.
Ofițării printre noi
Să tot vorbea între iei,
Încotro să ne pornească:
Înspre țara muscălească,
Or' înspre țară nemțască.
Dacă văzui şi văzui,
Să pui capăt dorului,
Mă dusăi la dom' sărgent,
Să-i cer trei zâle conced,
Să-m' strâng pe mândra la piept,
C-oi muri şi n-o mai văd!

Mă suii în deal pe plai

Frunză verde de susai
Mă suii în deal pe plai,
Văzui plug cu patru cai.
Di la inimă oftai!
Vineciorii dinainte
Buni ar fi de dus la munte,
Iară brejii di la roate
Buni ar fi de luat la noapte!
- Beați, băieți şi luați aminte!
De vineții dinainte.
Şi mi-i luați mai de cu sară,
Pân-ce nu mi-i bagă-n fiară,
Mă mai dați de zăbovează.
Şi iar verde foaie lată,
Când cânta cocoşii-odată,
Eream cu brejii la baltă.
Când cântau de doo ori
Eream la un negustor
Şi-m' număra gălbiori.
Când, noroc şi sănătate,
Păgubaşu-m' sta la spate.
Când, cu norocit de bine,
Păgubaşu lângă mine!
- Alimănit păgubaş,
Na, de bea, din adălmaş!
Tu voinic, neica voinic,
De ne-am tăia la cuțit
Vineciorii, tot să duc!

TEXTE NOTATE. CULESE 1920-25

N: 104 - Foaie verde garofiță. (Cetul lui Gherghiță)
105. Arde focu-n paie ude
106 - Fire-ai maică, blestemată
107. Tot suind la mîndra dealul
108. Foaie verde trei migdale (la puțul cu 2 zale). -
109. Mărită-te mîndra mea. -
110 - Foaie verde grîu mărunt -
111 - Voinic frumos ca bradul.
112 Cine n-are dor pe vale -
113 Cîntec de jale - cînd aud cucul.
114 Unde-aud cucul cîntînd. (pe note bisericeștii)
115 Dorulețul
116 Foaie verde foi de nuc - (toate petale se dau. -

ARDE FOCU-N PAIE UDE.

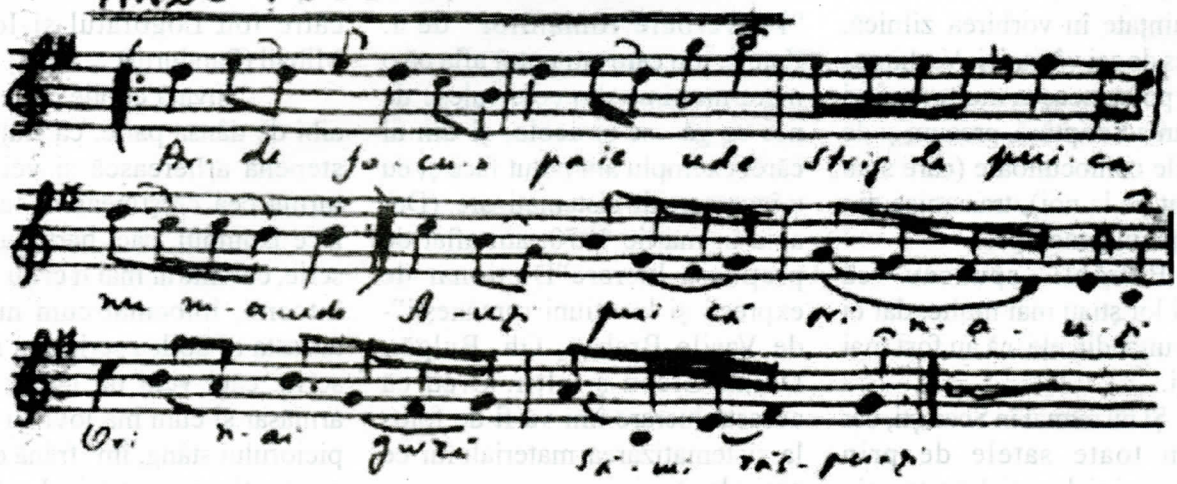
Ar-de fo-cu-n paie ude strig la pui-ca
nu m-aude A-uzi pui-că ori n-a-uzi
Ori n-ai guză să-mi răs-punzi

-2-

Ba aud mieuță, bine
N-am ce-ț face vai de mine.
Că-i dușmanu lîngă mine
Cu șapte pistoale pline

Foaie verde și-o căpșună
Stă gata să mă răpună

3.

Arde focu-n București
Și dogoare la Pitești
Și lumină mai încoa.
Tocmai la mîndrușa mea

Săruta-i-ai guriza
Eu pe-ei și ea pe-a mea. -

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Proverbe, zicători, maxime
culese între anii 1920 - 1967

Încă din anii adolescenței mi-a plăcut să ascult cuvintele înțelepte rostite de bătrânii timpului.

Începând cu anul 1920, le-am tot adunat ca pe o comoară de mare preț și munca aceasta mi-a folosit.Constat acum, după aproape cincizeci de ani de strădanie întru culegerea acestui material de preț, că am fericirea să las urmașilor peste 2200 proverbe, zicători, maxime, care mai de care mai pline de tâlc și adâncă înțelepciune.

În trecut au fost mult întrebuințate în vorbirea zilnică, mai ales de cei vârstnici. Vechimea lor n-o pot cunoaște, multe venind din Sfânta Scriptură, precum și de la națiile conlocuitoare (care s-au perindat pe la noi), transmise din generație în generație.

Bătrânii spuneau că părinții lor știau mai multe, dar ei au mai uitat din ele, că au fost mai necăjiți.

Și nu numai în Scaiești, dar și prin toate satele de prin împrejurimi și de mai departe, prin toate regiunile țării, pe unde am colindat, am putut asculta aceleași cuvinte înțelepte, aceleași proverbe, maxime, zicători, cântece de dor și jale. Cântecul și înțelepciunea sânt ca florile: înfloresc prin toate ogoarele și prin toate văile și hățișurile, răspândind peste tot, la fel, frumusețea și mirosul lor îmbălsămat.

Am cules și de pe alte meleaguri și am putut vedea că și sătenii noștri le cunosc aproape la fel. De aceea, din mulțimea celor culese, nu am înregistrat decât pe cele mult cunoscute la noi.

Desigur,sacul înțelepciunii este fără fund, poate că vor fi fiind și altele mai de preț, dar eu mă mulțumesc cu cele ce am putut colecta în cei aproape cincizeci de ani, nădăjduind că se va găsi un îndrăgostit de frumos din tineretul de azi, care să continue munca mea.

Întregul material l-am înregistrat și acum, în a treia reeditare, tot de-a valma, urmând ca, vrând bunul Dumnezeu, să-l pot sistematiza mai târziu. Am așezat însă o mică parte, în legătură cu sufletul, cu elementele supranaturale, cu omul, și organele sale, cu casa și gospodăria, animalele și lumea înconjurătoare.

Acum, în a treia reeditare mi-a fost de mare folos lucrarea "Proverbele românilor" de I. Zanne, din care am putut afla că o mare mulțime din cele culese de noi se găsesc și acolo, și din al cărei exemplu am putut face și eu o încercare de sistematizare. (De-abia în martie 1970, am aflat de prețioasa lucrare"Dicționar de expresii și locuțiuni românești"- de Vasile Breban, Gh. Bulgăr, Doina Grecu și alții. Cred că această lucrare îmi va fi de folos la sistematizarea materialului ce am cules.)

Din câte am aflat, păstrători și răspânditori ai atâtor minunate proverbe și zicători, au fost bătrânii cărturari din trecut, preoți,logofeți și dascăli (învățători), din care putem enumera pe vrednicii de toată cinstirea, preoții Stan, Ion sin Mihail, zis Panduru, Dinu Marin, Ioan Scaieșteanu, logofeții Ioan, Ștefan, Dumitru, învățătorii Dinu Jianu, Ioan Marinescu, Gheorghe Popin, Ioan Săndulescu, precum și marea mulțime de bătrâni înțelepți, de mult trecuți în lumea umbrelor.

Toată recunoștința, lor și celor de azi, care nu lăsă să se piardă, ci dimpotrivă, păstrează cu toată dragostea acest prețios tezaur, care ne face o deosebită cinste.

Ceea ce am putut face, am făcut, mulțumind pentru toate bunului Dumnezeu și tuturor celor ce m-au înțeles și m-au ajutat.

Rog, pe cei ce eventual vor citi această lucrare, să fie îngăduitori și să înțeleagă că tot ceea ce am făcut, am făcut nu de dragul publicității, ci din dorința de a păstra și lăsa urmașilor aceste nestemate de mare preț, pe care ni le-au lăsat înaintașii noștri.

Ca prim început, redau frumoasele însemnări găsite pe cărțile de slujbă bisericească, de către Ion Logofătul și Ion sin Mihail (Pandurul):

"Învață copile carte, ca să aibi de dânsa parte, că slujivei la stepena arherească și vei paște turma cea creștinească, aceasta zice Domnul, căci hârtie aşi mai scrie, cuvinte ar mai fi ci nu le poci întocmi, întocmai cum nu poci aceasta al doilea scrisoare să mai scriu, căci veni un țânțar ca un armăsar și cum mă lovi cu copita piciorului stâng, îm' frână deștele cu care țineam condeiu. Leat 1798, mai 8, Ion logofăt."

"Omul înțălept veselește pe taică-său, iar omul nebun ocărăște pe maică-sa;

Nici un om nu iaste desăvârșit fără numai cel ce caută cuvântul din deplin.

Aceasta (am scris) eu, Ion, 1820, decembre 6."

Pentru frumusețea lor, le-am redat în întregime.

Și tot așa, urmează la rând, licăriri din înțelepciunea atâtor generații, bazate pe experiența vieții lor.

Preot Alexandru GREGORIAN

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj

Proverbe..., - Selecțiuni

* Şcoala face omul, om şi altoiul, pomul, pom;
* N-are-a face banul birului, cu gardul țarinii;
* Tot învățăm cât trăim şi tot ne-nvățați murim;
* Adună la tinerețe, ca să ai la bătrânețe!
* Cine cârpeşte, nu se îmbogățeşte;
* Omul sfințeşte locul, iar nu locul, pe om;
* Multe ştie, multe croieşte şi nici una nu isprăveşte;
* De carte multă ce ştie, dă din prostie-n prostie;
* Până a nu fi ucenic, să nu te faci dascăl!
* Când îi dai îi râd ochii, când îi ceri nu-i aud urechile;
* Nu toate muştele fac miere;
* Lucrul la timp dăruit, prețuieşte îndoit;
* Nu e rău omul să ştie, orice fel de meserie;
* Meşteşugul, vreme cere, nu se-nvață din vedere;
* Mi-am deschis şi eu prăvălie/Într-o casă cu chirie,/ Dau marfă pe datorie,/Cinci câştig, zece mănânc,/ Ce rămâne bag în pungă;
* Cui îi dai pe datorie,/Nu-l mai vezi în prăvălie:/Pierzi şi marfă, pierzi şi bani,/Ba, îți mai capeți şi dușmani;
* Doctore, vindecă-te pe tine şi apoi, să vezi de mine!
* Dreptatea umblă cu capul spart;
* E drept, ca funia-n traistă!
* Mai bine puțin, cu dreptate, decât mult , cu strâmbătate;
* Cine nu învață la tinerețe, va plânge la bătrânețe;
* Învățătura nu se cumpără cu bani;
* Învățătura dată rău, se sparge în capul tău;
* O meserie plăteşte cât o moşie;
* De paguba altuia să nu te miri, că poate vine şi la tine;
* Decât un an, nicovală, mai bine trei zile, ciocan;
* Geaba, binele cu sacu, după ce-a murit, săracu;
* Boala şi sărăcia nu le poți ascunde;
* A luat pe "nu ştiu", în brațe! (a tăgăduit);
* Bine zice-o păsărică:/Cine strânge, nu mănâncă./Şi cânta un păsăroi,/Munciți voi, să mâncăm noi!
* Caută acul în carul cu fân!
* Aduni cu țârâita şi împarți cu nemiluita;
* Calicului să-i dai toată săptămâna, dar dacă nu-i dai sâmbăta, te înjură;
* Dacă rămâi, îmi eşti ca un frate, dacă pleci, îmi eşti ca doi;
* Nici salcia lemn de bute, nici mojicul om de frunte;
* Vezi mama, apoi fata!
* Prietenul se cunoaşte la nevoie şi nevasta la boală;
* Cu neamurile să mănânci şi să bei, dar să nu faci afaceri cu ele;
* Nu da sabia în mâna vrăjmaşului;
* Cu trupul în biserică şi cu gândul la dracul!
* Dracul, când n-are de lucru, îşi aprinde luleaua;
* Fă-ți crucea mare, că dracu e bătrân!
* Femeia a albit şi pe dracu!
* Fii cuminte/ca de-acum înainte,/nu fi prost/precum ai fost!
* Mai bine cu un cuminte la pagubă, decât cu un prost la câştig!
* Altora le dă povață, dar pe sine nu se-nvață!
* Omului cu sila poți să-i iei, dar nu poți să-i dai;
* Nu da binelui cu piciorul, că mult îi vei duce dorul!
* Cinstea nu se cumpără, dar nici nu se vinde;
* Cumpătul ține sănătatea omului şi hărnicia ține averea;
* Sârguința ține pânza, iar lenea pierde vremea;
* Omul muncitor, de pâine nu duce dor!
* Omenia, e mai scumpă ca avuția;
* Cine fură, nu cumpără, dar nici cinste nu are;
* Omul care e stricat, nu se teme de păcat;
* Făgăduiala dată, e datorie curată!
* Nici grijă să nu ai, nici capul să nu te doară;
* Nu e gard fără pârleaz şi nici om fără necaz!
* Norocul e ca femeia: când nu ştii să-l ții, el te lasă!
* Când norocu-şi schimbă pasul, nu aduce anul ce aduce ceasul!
* Cine are ochi pizmaşi, singur lui îşi e vrăjmaş!
* Pentru un prieten nou, să nu-l lapezi pe cel vechi;
* Prieten adevărat e acela care te sfătuieşte la bine şi te scapă la nevoie;
* Cine se apucă de multe pe toate le încurcă;
* Cine tot alege, nimic nu culege;
* Tot pățitu-i priceput;
* Cine aşteaptă mură-n gură, nu ajunge zâua bună;
* Cine nu păstrează, nu are,
* Nu te pripi la plecat, ca proasta la măritat;
* Cine de oameni nu se ruşinează, nici de Dumnezeu nu se-nfricoşează!
* De-ar şti omul ce-ar ajunge, mult ar mai ofta şi-ar plânge;
* Dacă nu e, nici nu trebuie!
* Dacă faci bine, nu trâmbița-n lume!
* Decât să ia Dumnezeu mintea omului, mai bine să-i ia viața!
* În zâmbetul prietenului, se ascunde de multe ori ură şi zavistie;
* - Cine ți-a scos ochii? - Fratele!/- De-aia ți i-a scos aşa adânc!
* Este lesne a ierta, dar este greu a uita!
* Dacă te crezi vrednic, nu sta cu un nemernic!
* Să nu te-ncrezi în toți câinii ce dau din coadă!
* Unde nu poți ajunge, să nu năzuieşti!
* Bine mâncai, /rău mă săturai, /dacă (nu) mai era, /tot mai trebuia!
* Să fii blând şi bun la toate, dar până unde se poate!
* A ridicat şi el patru pereți = şi-a făcut casă;
* Parcă vorbea cu pereții = vorbea degeaba cu cineva;
* S-a dat cu capul de toți pereții = s-a lovit de toate necazurile;
* Scoate apă din piatră seacă = om întreprinzător;
* Stau poartă-n poartă = vecini;
* Trecut prin ciur şi prin dârmon = trecut prin toate;
* Calcă-n strâchini = o face boacănă;
* Doarme iepureşte = doarme uşor;
* A făcut broaşte-n burtă = a băut apă multă;
* Când o face broasca păr = niciodată
* A murit găina care făcea oul tare = s-a dus cel ce aducea belşug;
* Taie frunză la câini = nu face nimic.

Mulțumim, pe această cale, urmașilor părintelui Alexandru Grecorian și ai celei ce i-a fost sortită să-i fie preoteasă, învățătoarea Lucia Lucreția - Grecorian: doamna Mihaela Vulcănescu, domnii Eustațiu și Puiu Grecorian, pentru amabilitatea și, deopotrivă, bucuria cu care ne-au pus la dispoziție truda părinților lor: sute și sute de pagini pe care sunt așternute cu un scris de caligraf domnesc, adevăruri cercetate și scoase la lumină cu un efort supraomenesc.

Și, pentru că din aceste masive volume aflate în manuscris, noi, slujitorii Centrului Creației Populare Dolj am făcut să vadă lumina tiparului decât o mică parte, "să ne ierți părinte, Săndică!", sau "Tăiță" cum știau copiii satului Scaiești să te cheme, iar pentru tot ce ai făcut întru păstrarea comorilor neamului, noi îți spunem: "Sărut mâna, părinte Alexandru!"

Suflet oltenesc

Revistă editată de Centrul Creației Populare Dolj și Societatea Etnografilor și Folcloriștilor Oltetni

Colectivul de redacție:
Nicu Panea, George Obrocea, Cornel Bălosu, Gabriel Bratu
La realizarea acestui număr și-au adus contribuția: Nicolae Dumitru (responsabil de număr), Gabriel Bratu, George Obrocea, Minodora Melcioiu, Marian Nicolae și Antipa Croitoru.
Fotografii : George Obrocea

Tehnoredactare CCP

Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Dolj